

SOCIÁLNA POLITIKA A ZAMESTNANOSŤ

mesačník Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny a Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Téma mesiaca

- ▶ **Medzištátne
osvojenie dieťaťa**

Z obsahu

- ▶ **Ochrana práv
maloletých v tiesni**
- ▶ **Súčasný stav
a perspektívy
medzištátneho
osvojenia**
- ▶ **Príbeh
Druhá šanca
na rodinné šťastie**
- ▶ **Fejtón
ODD pre DDeD**

APRÍL 2006

Nič nie je nemenné, iba zmena je stála

Vážení čitatelia, túto jednoduchú vetu by som chcel použiť na obhajobu úradov práce, ktoré od roku 1991 prešli niekoľkými reformami. Až do roku 1991 som zašiel preto, lebo som jedným z mála, ktorí pracujú v službách zamestnanosti od vzniku úradov práce.

Reformy sú zmeny a zmena často bolí. A možno oveľa viac vtedy, keď sa nezačne realizovať to, o čom sme presvedčení, že je správne a potrebné.

ÚPSVR vo Zvolene prešiel v roku 2004 radikálnymi zmenami v oblasti politiky zamestnanosti a sociálnych služieb.

Či tieto zmeny boli potrebné, ukazujú samotné výsledky. Museli si ich v prvom rade osvojiť tí, ktorí ich mali realizovať. Začiatky, hlavne rok 2004, boli ťažké, musíme si priznať, že nebolo všetko pripravené na sto percent. Jedným z problémov bola lokalizácia, čiže umiestnenie úradov. Hoci táto bola

daná Uznesením vlády, pri zriaďovaní úradu v budove bývalého Okresného úradu vo Zvolene sa ťažko spolupracovalo s prednostom krajského, ale aj okresného úradu, ktorí sa ťažko vzdávali svojho pohodlia a právomoci.

O to viac sme teraz spokojnejší, že sa nám komplikácie podarilo zvládnuť a náš Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorého územný obvod tvoria Zvolen, Detva a Krupina, už skoro dva a pol roka pomáha všetkým, ktorí to potrebujú. Využívame všetky nástroje aktívnej politiky trhu práce, či už ide o aktivačnú činnosť, do ktorej sme zapojili stovky nezamestnaných, poskytujeme príspevky na zakladanie vlastného podniku, kde sme od r. 2004 poskytli podporu okolo 500 nezamestnaným.

Poskytujeme tiež príspevky na vzdelávanie a rekvalifikácie. Spolupracujeme s viacerými vzdelávacími spoločnosťami pri príprave a realizácii grantových projektov, ktorých obsahom je vzdelávanie a odborná prax u vybraných zamestnávateľov. Vypracovali sme niekoľko projektov na zvýšenie kvalifikácie a prípravu nových vlastných zamestnancov pre novovytvorené pracovné miesta, napr. s firmou PPS GROUP a.s., WAY INDUSTRY a.s., OMFA s. r. o. a Kúpele Dudince a.s., aj s firmou CONTINENTAL ASS s. r. o., ktorá začala v tomto roku vo Zvolene s výrobou brzdových komponentov pre automobily východnej Európy a v priebehu troch rokov by mala zamestnať asi 500 ľudí. Systém začína fungovať a prináša prvé ovocie.

Miera nezamestnanosti Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny vo Zvolene napríklad klesla od januára roku 2003 do marca roku 2006 z 20 na 14 %, čo je o 3 500 evidovaných nezamestnaných menej. Oproti predchádzajúcim rokom máme niekoľkonásobne viac voľných pracovných miest. V rámci overovania nových opatrení na trhu práce poskytujeme zamestnávateľom paušálne nenávratné príspevky na tvorbu nových pracovných miest.

Od 15. marca t. r. sme pre našich klientov v budove úradu zriadili pracovisko prvého kontaktu, čím sme sa zaradili medzi 21 pilotných úradov na Slovensku a splnili jednu z priorit novej ministerky. Od apríla sú k dispozícii 3 informačno-poradenské strediská vo Zvolene, v Detve a Krupine, ktoré denne poskytujú individuálne a každý piatok skupinové poradenstvo novoevidovaným klientom.

Želám nám všetkým veľa zdravia, síl, šťastia a optimizmu, nakoľko len zmena je stála a Slovensko je v stave permanentných reforiem.

VLADIMÍR BALKO,
riaditeľ ÚPSVR vo Zvolene

Obsah čísla 4/2006

- ▶ Na prvom mieste je dieťa 3-4
- ▶ Nezamestnanosť v okresoch Zvolen, Detva a Krupina 5-6
- ▶ Pomoc občanom v hmotnej núdzi 7
- ▶ Služby zamestnanosti vo Zvolene 8
- ▶ Na Podpoľaní znižujeme nezamestnanosť 9
- ▶ Nepriaznivé východiská v Krupine 9
- ▶ Viac peňazí na tvorbu pracovných miest pre znevýhodnené skupiny 9
- ▶ Úspešná namáhavá cesta 10-11
- ▶ Cieľom kontroly nie je represia 11
- ▶ Ochrana práv maloletých v tiesni 12-15
- ▶ Súčasný stav a perspektívy medzištátneho osvojenia 12-15
- ▶ Ciele a úlohy Koncepcie vykonávania ústavnej starostlivosti 16-17
- ▶ Odpočet, aktuálne výzvy a riešenia v sociálnej politike 18-19
- ▶ Krátke správy 20
- ▶ Poradňa 21-22
- ▶ Príbeh – Druhá šanca na rodinné šťastie 23-24
- ▶ Krížovka 25
- ▶ Fejtón – ODD pre DDeD 26
- ▶ Fotoobjektívom 27
- ▶ Poradie podľa evidovanej miery nezamestnanosti v SR 28

Sociálna politika a zamestnanosť

Vydáva Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR v náklade 15 000 ks. Nepredajné.
Dátum dodania do tlače: 25. 4. 2006

Redakčná rada

PhDr. Rudolf Sokol – predseda
Mgr. Martin Danko – podpredseda
Mgr. Katarína Belická – šéfredaktorka
Mgr. Martin Labanc, Mgr. Branislav Karvaš,
Andrea Haščiková, Igor Kňazovický

Vedúci vydania: Andrea Haščiková

Redakcia

Špitálska č. 8, 812 67 Bratislava
Tel.: 02/5975 3718, 3728
E-mail: spz@upsvar.sk

Šéfredaktorka

Mgr. Katarína Belická
Tel.: 02/ 5975 3715, Fax: 02/ 5975 3781

Foto na obálke: Juraj Velebír

Foto: archív redakcie

Jazyková úprava, layout a tlač: public promotion, s. r. o.

Supervisor: Mgr. Štefan Berdiš

Reg. číslo: 3197/2004, **ISSN:** 1336 5053

Rodina je prvým a jedinečným miestom, kde sa dieťa učí láske, úcte a rešpektu, predstavuje prirodzenú formu socializácie. Je školou, v ktorej sa učí byť zodpovedným a milujúcim človekom. V rámci rodiny si deti po prvýkrát uvedomujú svoju ľudskú dôstojnosť. Rodina udržuje spoločnosť, nakoľko umožňuje život nasledujúcim generáciám, spoločnosť zasa zodpovedá za starostlivosť o všetkých, najmä o slabých a bezbranných.

Na prvom mieste je dieťa

RODINA JE V KRÍZE

Problémy rodinu a manželstvo neobchádzali v minulosti, nie je tomu tak ani v 21. storočí. V súčasnosti môžeme na základe bežných skúseností skonštatovať, že dnešná rodina je v kríze. V každej rodine platia isté „nepísané zákony“ a normy správania. Mnohé rodiny zlyhávajú v plnení úloh voči svojim členom, v dôsledku čoho dochádza k tzv. „dysfunkčnosti rodiny“, resp. poruchám rodinného prostredia. V dysfunkčných, resp. afunkčných rodinách ide o zlyhávajúce rodiny pri plnení základných funkcií, čo môže mať za následok ohrozenie vývinu detí a vznik deviantných foriem správania. Tieto poruchy rodinného prostredia si vyžadujú intervenciu spoločnosti, najmä prostredníctvom špecifických inštitúcií – ÚPSVR, MsÚ, ObÚ, PPP.

KTO SA VENUJE OTÁZKAM RODINY

Otázkami starostlivosti o deti sa zaoberajú pracovníci odboru sociálnych vecí a rodiny, oddelení sociálnej ochrany detí a sociálnej kurately. Prínosom do práce sociálnych pracovníkov bolo prijatie Zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a Zákona č. 305/2005 Z. z.

o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately v minulom roku. Zákon č. 305/2005 upravuje sociálnoprávnu ochranu a sociálnu kuratelu na zabezpečenie predchádzania vzniku krízových opatrení v rodine, ochrany práv a právom chránených záujmov detí, predchádzania prehĺbovania a opakovaniu porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a na zamedzenie nárastu sociálnoopatologických javov. ÚPSVR ako orgán sociálnej ochrany a kurately plní dôležitú úlohu v starostlivosti o deti a rodinu, či už ide o oblasť výchovných opatrení, prevencie, náhradnej osobnej starostlivosti alebo ústavnej starostlivosti.

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v praxi rieši komplikované prípady, ktoré si vyžadujú súčinnosť viacerých zainteresovaných zložiek. Bez dobrej spolupráce s mestským úradom, komunitnými pracovníkmi, detskými domovami, políciou, školami a ďalšími subjektmi pohybujúcimi sa v sociálnej sfére, by naša práca v mnohých prípadoch nebola efektívna. Na druhej strane sa stretávame s množstvom problémov, ktoré sťažujú pomoc klientom. V našom okrese chýba sieť sociálno-charitatív-

nych zariadení, ako sú krízové centrá, útulky, zariadenia núdzového bývania, domov pre osamelých rodičov. Ich nedostatok sťažuje prácu, ktorá si často vyžaduje okamžité riešenie problému. Vtedy sa musíme obracať s prosbou o pomoc na iné okresy, ktoré takéto zariadenia majú vybudované. Nie vždy nám však dokážu pomôcť, nakoľko aj oni sú kapacitne obmedzení a v prvom rade poskytujú pomoc svojim obyvateľom.

VIACERÉ ÚROVNE SOCIÁLNEJ PRÁCE

Naša činnosť sa realizuje vo viacerých úrovniach, mohli by sme ju rozdeliť na preventívnu, kuratívnu, rehabilitačnú a poradenskú. Starostlivosť o deti je široký pojem, možno doň zahrnúť množstvo udalostí, ktoré sa týkajú ich života. Už po narodení dieťaťa sa stretávame s problémom, keď matka odmieta prevziať dieťa do osobnej starostlivosti a žiada jeho umiestnenie do detského domova. K takémuto rozhodnutiu ju zväčša prinútiť závažné sociálne problémy, ako sú nezhody v partnerskom zväzku, nevyhovujúce bytové podmienky, nedostatok finančných prostriedkov, asociálne formy správania (alkoholizmus, túlavý spôsob života, neochota prijať akúkoľvek prácu), ktoré by ohrozili psychický, fyzický a sociálny vývin dieťaťa. Niektoré matky sa po pôrode vzdávajú dieťaťa hneď a dajú súhlas na adopciu, iné si ešte nechajú čas na rozmyslenie.

Po opustení dieťaťa matkou kontaktuje nemocnica oddelenie sociálnej ochrany detí, následne sa zabezpečí jeho spisová dokumentácia. Pred podaním návrhu na vydanie predbežného opatrenia k umiestneniu do detského domova nasleduje množstvo telefonických žiadostí o prijatie do detského domova, kde ešte stále zápasíme s nedostatočnou kapacitou. ▶

Po telefonickom príslube sa požiada Okresný súd o vydanie uznesenia, ktorý predbežným opatrením umiestni dieťa do príslušného detského domova. Po zabezpečení všetkých potrebných dokladov sa zrealizuje umiestnenie dieťaťa do ústavnej starostlivosti, ktoré vykonávajú sociálni pracovníci.

SPOLUPRÁCA S DETSKÝMI DOMOVMI

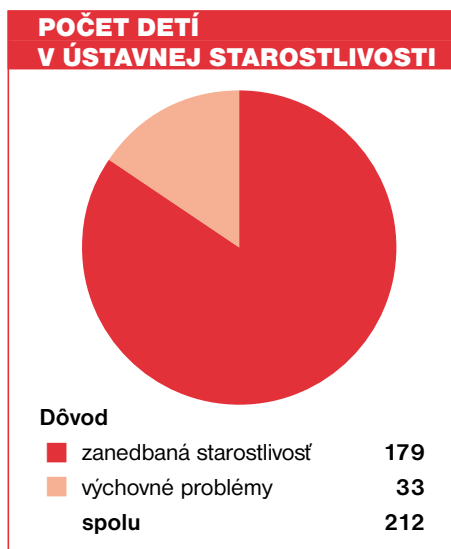
S detskými domovmi nášho okresu, DeD Ratolest' Trnava, DeD Hriňová a DeD Dúhový most Cerovo, máme dobrú spoluprácu, vzájomne sa informujeme o možných voľných miestach a presunoch detí bližšie k bydlisku, o iných nových skutočnostiach potrebných pri realizácii plánu práce s jeho rodinou. Po umiestnení dieťaťa do DeD začína spolupráca so sociálnou pracovníčkou zariadenia. Každé dieťa umiestnené v ústavnej starostlivosti má vypracovaný individuálny plán sociálnej práce a jeho rodiny, ktorý obsahuje aj prognózu jeho ďalšieho vývoja. Konečným cieľom tohto plánu je sanácia rodinného prostredia a návrat dieťaťa do biologickej rodiny. Sú prípady, keď sanácia rodinného prostredia nie je možná, napr. z dôvodu, že rodičia sa dlhodobo zdržiavajú v priestoroch teplovodného kanála. V takýchto prípadoch sa hľadajú možnosti náhradnej rodinnej starostlivosti formou osvojenia, pestúnskej starostlivosti, alebo zverenie do náhradnej osobnej starostlivosti. Pokiaľ matka po pôrode dá súhlas na osvojenie dieťaťa, požiadame príslušný úrad o sprostredkovanie kontaktu dieťaťa s budúcimi žiadateľmi o osvojenie.

ČIE SÚ TO DETI?

Nie každé dieťa má po umiestnení v DeD šancu dostať sa v krátkej dobe do náhradnej rodiny, ktorá ho prijme srdečne. Veľa detí, hlavne starších, žije niekoľko rokov v DeD z dôvodu nezájmu biologickej rodiny a iných náhradných rodín. Sú to deti, ktorých rodičia nie sú schopní zvládnuť starostlivosť, či zneužívajú svoje rodičovské práva a povinnosti. Mnoho detí žije v nevyhovujúcich podmienkach, kde hygiena bývania je na veľmi nízkej úrovni. V meste Zvolen je niekoľko územných lokalít, kde sa na malom priestore sústreďujú ľudia zo sociálne slabších vrstiev, žijúcich na hranici chudoby. Sú to prevažne občania rómskeho etnika, žijúci vlastným spôsobom života, odmietajúci integráciu do spoločnosti a preberanie morálnych hodnôt majoritnej skupiny obyvateľstva. Takéto málo podnetné rodinné prostredie má negatívny vplyv na zdravý vývin dieťaťa. Osvojujú si nezdravý spôsob života svojich rodičov, len malému počtu z nich sa podarí neskôr začleniť do spoločnosti. Tu je veľmi dôležitá

pomoc sociálnych inštitúcií, dlhodobé pôsobenie a ich vzájomná kooperácia. V najhorších prípadoch pomôže už len ústavná starostlivosť, ktorá nie je, ani nemôže byť optimálnym riešením daného problému.

Pri umiestňovaní detí do DeD veľa rodičov nesúhlasí s ústavnou starostlivosťou a pri vynímaní detí z rodinného prostredia robia problémy sociálnym pracovníkom. Neraz sa nám ujdú vulgárne nadávky, v niektorých prípadoch sa doslovne „naťahujeme“ o deti. Pri vynímaní detí z rodiny rodičia tvrdia, že ich tam nenechajú a čo najskôr ich zoberú z domova späť do svojej domácnosti. Z praxe však vieme, že po prekonaní počiatočných emócií sa rodičia uspokojia a zistia, že súčasný svet bez povinnosti zabezpečovať starostlivosť o deti im v podstate vyhovuje a aj po počiatočných návštevách v domove deti prestanú navštevovať. Svoj nezáujem odôvodňujú rapídny znižovaním príjmu do rodiny a nedostatkom finančných prostriedkov pre úpravu rodinného prostredia.

DETI S PORUCHAMI SPRÁVANIA

Druhú skupinu nachádzajúcu sa v detských a reedukačných domovoch tvoria deti s poruchami správania. Opatrenia sociálnej kurately sa vykonávajú pre deti, ktoré sa dopustili trestného činu, priestupku, deti s výchovnými problémami, zanedbávajúcimi povinnú školskú dochádzku, závislé od drog, alkoholu, hazardných hier. Súčasný spôsob života vytvára široký priestor na rozvíjanie sociálno-patologických javov u detí. Často ide o deti z rozvrátených rodín, v ktorých sa prejavuje emocionálne chladné prostredie. Práca s nimi je náročná, vyžaduje si trpezlivosť a tímovú spoluprácu zainteresovaných inštitúcií (pedagogicko-psychologická poradňa, centrum výchovnej a psychologickéj prevencie, škola, detský klinický psychológ, pedopsychiater, referát poradensko-psychologických služieb a miestna

samospráva), kde by sociálni pracovníci mali plniť úlohu koordinátora.

Väčšina problémov je nahlasovaná prostredníctvom škôl a polície. Dôležité je podchytiť problém v počiatočnom štádiu, správne ho diagnostikovať a navrhnúť primerané výchovné opatrenia. Podľa zákona o SPO a SK, ak je to potrebné v záujme dieťaťa, možno uložiť výchovné opatrenie: upozornenie, napomenutie, dohľad a obmedzenie, prípadne povinnosť zúčastniť sa na liečbe v špecializovanej ambulantnej starostlivosti, povinnosť zúčastniť sa na výchovnom, či sociálnom programe. Je tu však problém, pretože chýbajú akreditované subjekty, ktoré by tieto programy vykonávali. V prípade, že nami uložené výchovné opatrenie nespĺnilo účel, je tu možnosť uloženia výchovného opatrenia súdom. Tieto majú charakter ústavnej starostlivosti, či už je to pobyt v diagnostickom či špecializovanom zariadení, alebo resocializačnom stredisku pre drogovu závislých. Uložené výchovné opatrenia sa pravidelne vyhodnocujú. Ak splnia svoj účel, môžu byť zrušené, v opačnom prípade môže byť uložené iné vhodné výchovné opatrenie. V prípadoch, ak predchádzajúce metódy práce neboli účinné, dochádza k umiestneniu dieťaťa do ústavnej starostlivosti, ktorá sa realizuje v reedukačných domovoch, liečebno-výchovných sanatóriách a iných špecializovaných zariadeniach. Pri realizácii ústavnej starostlivosti často narážame na problémy súvisiace s nedostatkom voľných miest v zariadeniach, so zdlhavým súdnym konaním. Od podnetu na nariadenie ústavnej starostlivosti až po jej realizáciu v niektorých prípadoch uplynie aj rok. Z výsledkov doterajšej praxe zisťujeme, že by bolo potrebné ÚPSVR prinavrátiť kompetencie týkajúce sa vydávania rozhodnutí o predbežnom opatrení k umiestneniu do ústavnej starostlivosti.

TERÉNNA PRÁCA

V neposlednom rade chceme poukázať na význam terénnej práce, ktorá spočíva vo výchovnom dohľade nad ohrozenými deťmi, prostredníctvom nej sa uskutočňujú preventívne aktivity zamerané na ochranu pred sociálno-patologickými javmi. Nanešťastie, na terénnu prácu nezostáva toľko času, koľko by bolo potrebné, aj z dôvodu nadmernej administratívnej práce a nedostatku finančných zdrojov.

Záverom by sme chceli zdôrazniť našu snahu umožniť každému dieťaťu vyrastať v pôvodnej biologickej rodine, ktorá plní všetky svoje funkcie a zabezpečí mu zdravý psychický, fyzický a sociálny vývoj.

Mgr. LUBOMÍR STRAKA,
riaditeľ odboru sociálnych vecí a rodiny
ÚPSVR vo Zvolene

Územný obvod ÚPSVR so sídlom vo Zvolene je zložený z troch okresov – Zvolen, Detva, Krupina. Tieto okresy sú odlišné z hľadiska demografickej štruktúry, poľnohospodárskej výroby, rozloženia priemyslu a služieb. Napriek tomu funguje socio-ekonomická napojenosť v smere Detva – Zvolen a Krupina – Zvolen, ako dôsledok územnosprávneho usporiadania pred rokom 1996.

SITUÁCIA VO ZVOLENSKOM OKRESE

Okres Zvolen je prevažne priemyselný, s prevahou mestského obyvateľstva a dominanciou drevárskeho, strojárkeho a potravinárskeho priemyslu. Poľnohospodárstvo je sústredené v okrajových obciach okresu, ako Očová, Dobrá Niva, Sása, Pliešovce, vzdelanostná úroveň je v porovnaní s priemerom SR vyššia. Vzhľadom na významnú dopravnú polohu okresu je dopravná infraštruktúra na dobrej úrovni. V realizácii je

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo odchádza do vyspelejších regiónov Slovenska.

PRIORITY ÚRADU PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY

Po vzniku ÚPSVR je jednoznačne prioritou odboru služieb zamestnanosti snaha o podporu vytvárania alebo udržania VPM tak, aby sme zastavili zvyšovanie rozdielu MN medzi našimi okresmi. Preto, okrem štandardných nástrojov aktívnej politiky, sme sa začali orientovať i na dopytové projekty, kde ÚPSVR Zvolen je buď žiadateľom, alebo partnerom. V spolupráci s PPS Group Detva, OMFA Kriváň, WAY Industry Krupina, Dudinské kúpele Dudince, Continental Teves Zvolen sme získali ako žiadateľ granty v objeme okolo 20 mil. Sk na vytvorenie alebo udržanie VPM. Bližšie o tom v nasledujúcom článku.

V súčasnosti je oficiálna miera evidovanej nezamestnanosti v obvode ÚPSVR vo Zvolene 14,78 %. Medziročne za

Nezamestnanosť v okresoch Zvolen, Detva a Krupina

budovanie rýchlostnej komunikácie R 1 v smere Bratislava – Zvolen, ktorá prechádza do vybudovanej rýchlostnej komunikácie na Banskú Bystricu. Vládou je schválená rekonštrukcia rýchlostnej komunikácie R 2 v smere Zvolen – Košice. Dopravnú infraštruktúru dopĺňa letisko v meste Sliač. Nezamestnanosť v okrese je dlhodobo pod priemerom v SR (február 2006 – 11,44 %). Zvolenská kotlina s centrami Banská Bystrica a Zvolen patrí z hľadiska prichádzajúcich investícií, či už zahraničných alebo domácich, k dominujúcemu regiónu Banskobystrického kraja.

OKRES DETVA

Okres Detva je priemyselno-poľnohospodársky. Dominuje tu strojársky priemysel sústredný v mestách Detva a Hriňová. Tradície tu má i lesné hospodárstvo v Kriváni. Útlm strojárstva a rozpad nosných podnikov ZŤS Detva a ZŤS Hriňová v 90-tych rokoch spôsobil vysokú mieru nezamestnanosti. Tá kulminovala v roku 2003 s 27,81 %. V súčasnosti vzhľadom na postupné oživovanie strojárkej výroby v Detve i v Hriňovej, ale i príchodom zahraničných investorov do Detvy, Kriváňa, sa MN podarilo dlhodobo znížiť pod hranicu 20 % (február 2006 – 17,71 %). Pre okres je prínosom i plánovaná výstavba spomínanej R 1, čo znamená ďalší možný prílev zahraničných alebo domácich investorov. Pre poľnohospodársku výrobu bolo najmä v okolí Hriňovej charakteristické domáce hospodárenie namiesto družstiev.

OKRES KRUPINA

Okres Krupina je prevažne poľnohospodársko-priemyselný. Priemysel dominuje len v meste Krupina, a to len v strojárskom a nábytkárskom odvetví. Na ústupe je klasický, potravinársky. Mimo Krupiny dominuje poľnohospodárska výroba. Vzhľadom na útlm zamestnanosti v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve, nízky prílev investícií a slabú infraštruktúru, je predpoklad miery nezamestnanosti z dlhodobejšieho horizontu stále vysoký (február 2006 – 19,54 %). Pre rozvoj okresu je jej zníženie bytostne dôležité. Dôležitým faktorom je schválenie koncepcie rýchlostnej komunikácie R 3 v smere Zvolen – Krupina – Šahy, kde sme i my dávali pre mesto Krupina podporné stanovisko. Nepriaznivá je i vzdelanostná štruktúra obyvateľstva, v porovnaní s ostatnými našimi okresmi, vzhľadom na vidiecke osídlenie a prevládajúce poľnohospodárstvo. Tiež je záporný demografický vývoj, t. j. celkové starnutie a úbytok obyvateľstva v okrese.

február klesla v okrese ZV z 12,22 % na 11,44 %, v okrese DT z 18,95 % na 17,71 % a v okrese KA z 20,56 % na 19,54 %. Na zamestnanosť v každom okrese na Slovensku vplyvajú predovšetkým stabilita a sila podnikateľského prostredia.

V okrese Zvolen je evidovaná nezamestnanosť výrazne ovplyvňovaná vývojom v samotnom Zvolene, kde je zamestnanosť založená na väčšom počte malých a stredných firiem. Silné je zastúpenie terciálneho sektora (obchod, služby, administratíva). Tradičné priemyselné odvetvia zaznamenávajú útlm, ako napr. drevársky (Bučina a.s.), alebo slabý rozvoj, ako ŽOS, a. s. Vzhľadom na výhodnú dopravnú polohu a dostatok ľudských zdrojov Zvolen zaznamenal príliv investícií v rade malých a stredných firiem, ktoré sa etablovali v meste. Najznámejšou je Continental Teves so 100 % nemeckým kapitálom.

V okrese Detva majú na zamestnanosť silný vplyv sezónne práce v zahraničí. Vplyvom sezónnej migrácie výrazne klesá EN v letných mesiacoch. Porovnanie: január 2005 – 18,48 % a august 2005 bola MN 15,22 %. Vzhľadom na postupnú stabilizáciu tradičného strojárstva v Detve a v Hriňovej je optimistický predpoklad ďalšieho medziročného znížovania EN. Rozpracovaná je investícia zahraničných investorov do tzv. Hnedého priemyselného parku v Detve, mesto má pripravený zelený priemyselný park. Pripravuje sa tiež investícia firmy Burgmaier Slovakia vo Víglaši, na skolaudovanie čaká areál firmy Multitex v Kriváni. Záujem investorov o tento región spočíva v dostatku ľudských zdrojov a vládou schválených budúcich investícií do rýchlostnej komuni- ▶

Nezamestnanosť v okresoch Zvolen, Detva a Krupina v číslach

PODIEL PRACOVÍSK ZVOLEN, DETVA, KRUPINA NA JEDNOTLIVÝCH NÁSTROJOCH APTP – 2004

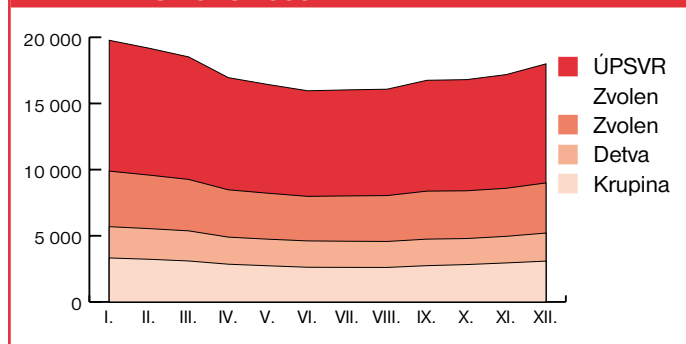
Počet aktivizovaných/zaradených UoZ cez OMAPTP za 2004, 2005	ZVOLEN		DETVA		KRUPINA	
	Počet	podiel (%)	Počet	podiel (%)	Počet	podiel (%)
§ 46	1 785	43,3	274	31,1	173	19,6
§ 49	380	21,3	60	15,8	12	3,1
§ 50	209	11,7	10	2,5	16	4,3
§ 51	121	6,7	15	12,4	32	26,4
§ 51	745	41,2	57	28,5	66	33,0
§ 52	9 511	43,6	2 530	26,6	1 384	14,5
§ 53	5	0,0	1	20,0	1	20,0
§ 56	10	0,0	0	0,0	0	0,0
§ 57	8	0,0	0	0,0	0	0,0
§ 59	3	0,0	0	0,0	0	0,0
§ 60	40	0,0	0	0,0	0	0,0
§ 54	103	0,0	40	100,0	0	0,0
Spolu 1	12 920	35,4	2 987	41,3	1 684	23,3

PODIEL PRACOVÍSK ZVOLEN, DETVA, KRUPINA NA JEDNOTLIVÝCH NÁSTROJOCH APTP – 2005

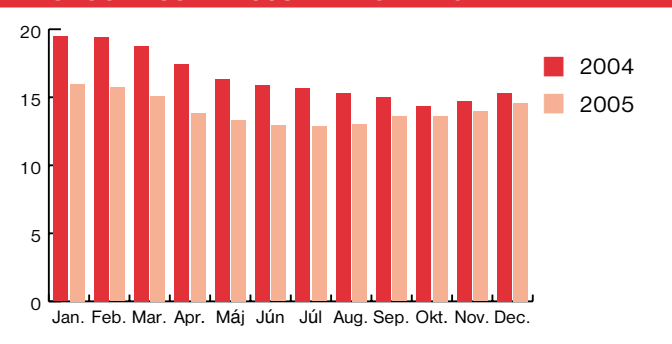
Počet aktivizovaných/zaradených UoZ cez OMAPTP za 2004, 2005	ZVOLEN		DETVA		KRUPINA	
	Počet	podiel (%)	Počet	podiel (%)	Počet	podiel (%)
§ 46	1 785	40,2	296	32,8	205	22,7
§ 49	380	21,3	101	26,6	36	9,5
§ 50	209	11,7	48	23,0	11	5,3
§ 51	121	0,0	0	0,0	0	0,0
§ 51	745	24,7	118	15,9	180	24,2
§ 52	9 511	31,4	1 421	14,9	1 149	12,1
§ 53	5	0,0	1	20,0	1	20,0
§ 56	10	0,0	0	0,0	1	10,0
§ 57	8	0,0	1	12,5	1	12,5
§ 59	3	0,0	0	0,0	0	0,0
§ 60	40	0,0	25	62,5	2	5,0
§ 54	103	0,0	48	46,6	0	0,0
Spolu 1	12 920	35,9	2 059	36,2	1 586	27,9

Pozn.: § 60 počet podporených miest • § 54 počet zapojených osôb • § 50 nie počet vytvorených PM, ale počet zarad. UoZ

VÝVOJ POČTU EN V OKRESOCH ÚPSVR VO ZVOLENE V PRIEBEHU ROKU 2005

MIERA EVIDOVANEJ NEZAMESTNANOSTI V ROKOCH 2004 A 2005 V PERCENTÁCH

kácie R 1. V okrese sú zabehnuté malé a stredné strojárské podniky – do 20 a až 50 zamestnancov.

V okrese Krupina má na zamestnanosť veľký vplyv slabá infraštruktúra, malý počet malých a stredných podnikateľských subjektov a ich slabý rozvoj, slabá je i terciálna sféra. Okres pociťuje nedostatok kvalifikovaného potenciálu v oblasti ľudských zdrojov, pretrvávajú stagnácia poľnohospodárskych podnikov a ich zánik. V poľnohospodárskych družstvách dochádza k častým zmenám vlastníckych vzťahov. To sú dôvody, prečo MN nad 20 % je v územnom obvode úradu v 28 obciach, 21 je z okresu Krupina. Zanikol tradičný potravinársky priemysel zrušením Krupinskej mliekarene, a. s. a Mlynu Krupina, a. s., naopak, udomácnil sa nábytkársky vybudovaním LIND Mobler Slovakia, čo je 100 % dánsky kapitál. Zastabilizoval sa i najväčší strojársky podnik WAY

Industry, a. s. Charakteristická pre okres je i slabá migrácia obyvateľstva za prácou do iných regiónov. Do nástrojov aktívnej politiky trhu práce v zmysle zák. 5/2004 Z. Z. Po vzniku ÚPSVR vo Zvolene bolo v roku 2004 a 2005 zaradených 12 920 UOZ.

Odbor služieb zamestnanosti ÚPSVR vo Zvolene bude mať i v nasledujúcom období ako prioritu svojej činnosti skvalitňovanie služieb klientom. Chceme úzko spolupracovať so samosprávou v rámci nášho obvodu a naďalej rozvíjať spoluprácu s podnikateľskými subjektmi pri partnerstvách v projektovej činnosti. Je nutné zlepšiť spoluprácu s VÚC BBSK, ktorá v minulom období nebola na dostatočnej úrovni.

Mgr. LEONARD LENDVORSKÝ,
riaditeľ OSZ ÚPSVR Zvolen

Regionálne rozdielnosti okresov Zvolen, Detva Krupina prinášajú rôznorodosť riešení hmotnej núdze občanov, ktorá spočíva najmä v rozdielnom demografickom rozložení obyvateľstva. Veľkú časť územného obvodu tvoria vidiecke úsadlosti, ale aj veľké mestské časti. V územnom obvode Zvolen je 77 obcí a miest. Jednou z základných úloh tohto oddelenia je penetrácia dotácií na stravu, školské potreby a motivačný príspevok pre deti v hmotnej núdzi a pre deti, ktorých rodičia splnili kritérium príjmu pre účely dotácií.

Pomoc občanom v hmotnej núdzi

BEZ SPOLUPRÁCE TO NEJDE

Základ kvalitného splnenia tejto úlohy je v kvalitnom manažovaní dotknutých subjektov, teda zriaďovateľov škôl a školských zariadení, a úzka spolupráca so samosprávou, ktorá spočíva hlavne v pravidelnom pracovnom stretávaní sa. Presun tejto kompetencie na samosprávu, vyplácanie dávok pomoci v hmotnej núdzi je plánované na rok 2007, a práve tieto pracovné stretnutia sú prvým krokom k úspešnému prechodu tejto kompetencie do pôsobnosti samosprávy. V územnom obvode ÚPSVR vo Zvolene je 38 zriaďovateľov (mestské a obecné úrady, cirkev...) základných a materských škôl, ktorí sú poberateľmi dotácií celkovo v 77 školských zariadeniach. V uvedenom počte sú aj špeciálne základné školy, ktorých zriaďovateľom je krajská školská správa.

Dotácia na stravu je poskytovaná pre celkovo 1 937 detí v priemernej mesačnej sume 701 015 Sk. Z celkového počtu škôl je poskytovaná dotácia na celú školu pre 6 školských zariadení, nakoľko majú viac ako 50 % detí v hmotnej núdzi. Dotácia na školské potreby na druhý polrok šk. r. 2005/2006 bola poskytnutá 64 školským zariadeniam pre 1 795 detí v celkovej sume 899 000 Sk. Motivačný príspevok je poskytovaný 739 deťom v celkovej sume 277 300 Sk mesačne, je tiež poskytovaná aj dotácia na výkon osobitného príjemcu pre obecný úrad Terany, ktorý vykonáva osobitného príjemcu dávok a príspevkov v hmotnej núdzi pre viac ako 20 osôb. Je poskytovaná na celkovo 53 osôb v sume 2 525 Sk. Úpravou zákona o pomoci v hmotnej núdzi, a to v oblasti rozšírenia osôb poberajúcich dotácie, ktorých príjem je nižší, ako je životné minimum, sme nanovo poskytli tieto dotácie pre 123 detí.

AKTIVITY ÚRADU V SOCIÁLNEJ OBLASTI

Aktivity oddelenia posudkových činností sú okrem bežnej náplne práce zamerané na rozvíjanie spolupráce so

zariadeniami sociálnych služieb. Konáme tak, aby sme sa čo najrýchlejšie postarali o vyriešenie nepriaznivej situácie, v ktorej sa klient nachádza. Spolupracujeme tiež so zväzmi zdravotne postihnutých, kde účasťou na klubových stretnutiach oboznamujeme ŤZP občanov o zmenách, ktoré nastali v oblasti legislatívy. Nie raz sme im pomohli nájsť východisko z ťažkej situácie. Boli to často starší, osamelí ľudia, ktorých neriešiteľný problém sa v kontakte s nami ulahčil. Medzi ŤZP osoby patria aj ľudia v produktívnom veku, ktorí pre svoj handicap potrebujú pomoc pri integrácii do spoločnosti, aj títo nájdú u nás pomoc v podobe rôznych peňažných príspevkov.

Od septembra minulého roku vykonávame kontroly dodržiavania liečebného režimu u nezamestnaných klientov, ktoré opakovane vedú k nedorozumeniam z dôvodu nepochopenia našej návštevy zo strany klienta. Kým klient chápe kontrolu ako zbytočnosť, my ju za zbytočnosť nepovažujeme. Jeho prístup sa mení až po vykonaní poradenstva vedúceho ku konkrétnej pomoci, napr. vo forme poskytovania rôznych príspevkov alebo zlepšenia ich postavenia v rámci rodiny a sociálneho prostredia.

ŠTÁTNE SOCIÁLNE DÁVKY A ICH KOORDINÁCIA V RÁMCI KRAJÍN EURÓPSKEJ ÚNIE

Štátne sociálne dávky si uplatňuje žiadateľ podaním žiadosti. Ide o prídavok na dieťa, rodičovský príspevok, príspevok pri narodení dieťaťa a príspevok rodičom, ktorým sa narodili súčasne tri a viac detí alebo ktorým sa v priebehu dvoch rokov opakovane narodili dvojčatá, príspevok na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa a príspevok na pohreb.

Od mája 2004 sa SR stala členským štátom Európskej únie, čím si začala plniť povinnosti plnohodnotného člena. Táto zmena priniesla aj možnosť uplatňovania výplaty rodinných dávok v krajinách Európskej únie, ak aspoň jeden z rodičov pracuje v niektorej krajine EÚ. Ak jeden z rodičov je u nás nezamestnaný a druhý pracuje v niektorej z krajín EÚ, uplatní si nárok na výplatu rodinných dávok v krajine zamestnania, kde si na príslušnom úrade vyžiada tlačivo E-401, E-411, ktoré potvrdí úrad vydávajúci tlačivo. Vyplnené tlačivo v časti A zašle na príslušný úrad v krajine pobytu, ten to vyplní, potvrdí časť B a zašle späť. Máme 58 prípadov, kedy si žiadatelia uplatňujú výplatu dávok v krajinách EÚ. V 36 prípadoch je výplata dávok zastavená z titulu uplatnenia si ich výplaty v krajine zamestnania. V 21 prípadoch krajiny zamestnania doplácajú do výšky, ktorú vypláca krajina zamestnania, v 2 prípadoch dopláca náš úrad, nakoľko výplata v krajine EÚ je nižšia ako výška dávky v našej republike. V začiatku bolo dosť problémov s komunikáciou, najmä s Talianskom, postupne sa vzťahy upravili. Neustále sú však problémy so spätnou väzbou, nakoľko niektoré krajiny nepokladajú za potrebné oznámiť, ako rozhodli, čím vznikajú problémy s doplácaním rodinných dávok.

Mgr. ĽUBOMÍR STRAKA,

riaditeľ odboru sociálnych vecí a rodiny ÚPSVR vo Zvolene

Pôsobnosť a výkon činnosti ÚPSVR Zvolen je rozdelený do územných obvodov okresov Zvolen, Detva a Krupina. Efektívne poskytovanie služieb je okrem iného založené aj na poznaní a identifikácii ich regionálnych rozdielov a potrieb. Okresy Detva a Krupina sú z hľadiska štruktúry zamestnanosti okresmi so strojárskou a poľnohospodárskou tradíciou, majú taktiež vysoký podiel dlhodobu nezamestnaných v rámci celkového počtu UoZ. Súčasný stav zamestnanosti túto charakteristiku neodzrkadľuje stopercentne, no potenciál pracovnej sily sa veľmi nezmenil. Okres Zvolen je špecifickejší, nemožno ho jednoznačne charakterizovať. Z pohľadu zamestnanosti a pracovnej sily je univerzálnejší a flexibilnejší, s možnosťou dochádzky za prácou aj do iných regiónov.

ODBORNÉ PORADENSTVO

Do činnosti oddelenia služieb odborného poradenstva patrí poskytovanie odborných poradenských služieb zameraných na riešenie problémov spojených s pracovným uplatnením UoZ, na vytváranie súladu medzi jeho osobnostnými

nezamestnanosti, získanie a rozvoj kľúčových kvalifikácií potrebných pre uplatnenie sa na trhu práce, identifikáciu potrieb UoZ vzhľadom na možnosti ich ďalšieho uplatnenia sa na trhu práce, ako aj modernizáciu a efektívne poskytovanie odborných poradenských služieb.

Služby zamestnanosti vo Zvolene

predpokladmi a požiadavkami na vykonávanie určitého zamestnania. Realizujeme ich individuálnou alebo skupinovú formou. Individuálna forma je prevažne orientovaná na tvorbu a realizáciu individuálnych akčných plánov (IAP). Pri výbere a zaradení UoZ do tejto aktivity spolupracujeme s oddelením sprostredkovateľských služieb.

SKUPINOVÁ FORMA PORADENSTVA

Skupinovú formu realizujeme cez intenzívne poradenské kurzy a sociálno-psychologické návčiky. Ide o skupinovú prácu s klientom zameranú na poskytovanie odborných rád, informácií a námetov týkajúcich sa usmernenia rozhodovania a správania UoZ a ich sociálnej a pracovnej adaptácie. Účasťou na kurzoch majú klienti možnosť sebarealizácie, rozvoja a nadobudnutia zručností potrebných pre uplatnenie sa na trhu práce (komunikácia so zamestnávateľom, osobný pohovor, asertívne správanie, rozvoj kľúčových kvalifikácií a iné). Ide o viacdňovú aktivitu so stanovenou obsahovou štruktúrou podľa potrieb cieľovej skupiny.

Odborné poradenské služby realizujeme interne, cez odborných poradcov úradu, a externe, cez externých dodávateľov. V súčasnosti sa odborné poradenstvo orientuje na ciele aktivít v rámci realizácie Národného projektu VII B „Zefektívnenie, modernizácia a zvyšovanie rozsahu odborných poradenských služieb“.

V rámci neho bol vypracovaný a schválený interný projekt „Efektívne poskytovanie odborných poradenských služieb zameraných na riešenie problémov spojených s pracovným uplatnením uchádzačov o zamestnanie v rámci ÚPSVR Zvolen“. Realizácia je naplánovaná na obdobie 2/2006 – 1/2007. Špecifické ciele sú zamerané na prevenciu dlhodobej

riadení, odborná literatúra. V IPS poskytujeme individuálne a skupinové poradenstvo študentom SŠ, absolventom škôl a UoZ so zdravotným postihnutím.

SPROSTREDKOVATEĽSKÉ SLUŽBY

Úsek sprostredkovateľských služieb ÚPSVR vo Zvolene má lepšie východiskové podmienky na hľadanie zamestnania pre svojich UoZ oproti vysunutým pracoviskám v Detve a Krupine. V okrese a meste Zvolen sa tvorí najviac pracovných miest v rozvíjajúcich sa firmách, ktorých je tu najväčšia koncentrácia. Sú zamerané na drevospracujúci, strojársky a potravinársky priemysel, nezaostáva ani obchod a služby – rozvíjajúce sa obchodné reťazce. Perspektívny rast zamestnanosti sa javí v bu-

PREHLAD ÚSPEŠNOSTI UMIESTNENIA NA TRHU PRÁCE Z REALIZÁCIE PROJEKTOV V RÁMCI NP VII V OBDOBÍ 10/2004 – 05/2005			
Projekty v rámci NP VII	Počet UoZ zaradených do projektu	Počet UoZ umiestnených na trhu práce	Percentuálne vyjadrenie (v %)
Externé projekty	2069	294	14,21
Interné projekty	1690	751	44,44
NP VII celkovo	3759	1045	27,80

INFORMAČNO-PORADENSKÉ SLUŽBY

Hlavným zameraním oddelenia IPS na našom úrade je práca s klientom, či už so záujemcom o zamestnanie alebo s UoZ. Poskytujeme komplexné informácie o podmienkach evidencie UoZ a nároku na dávku v nezamestnanosti, informácie o možnostiach a podmienkach účasti na programoch aktívnej politiky trhu práce a aktivačnej činnosti, informácie o VPM v regióne, SR a zahraničí, informácie o podmienkach účasti v partnerstve, ponuke zúčastniť sa na výberových konaniach a burzách práce a možnosti ďalšieho vzdelávania.

INFORMAČNO-PORADENSKÉ STREDISKO

Modernizáciou služieb zamestnanosti a foriem informačných a poradenských služieb bolo zriadené informačno-poradenské stredisko. Služí tým, ktorí hľadajú alebo uvažujú o zmene zamestnania či ďalšom vzdelávaní, zamestnávateľom, školám, žiakom. K dispozícii je vyhľadávanie voľných pracovných miest na internete, prehľad VPM v regióne Zvolen, SR a zahraničí v spolupráci s EURES-om, možnosť využívania integrovaného systému typových pozícií (ISTP), ktorý umožňuje zostaviť osobnostný profil, na základe ktorého ponúkne voľbu povolania a možnosti na trhu práce, program Sprievodca svetom povolání, vzory žiadostí a životopisov, informačné materiály vzdelávacích za-

dovaní závodu na výrobu brzdových súčastí do automobilov v spoločnosti CONTINENTAL AG.

Pre lepšie uplatnenie UoZ a ZoZ na trhu práce uzatvárame partnerstvá so vzdelávacími spoločnosťami realizujúcimi inovatívne projekty financované z ESF predvstupových fondov EU. Projekty sú zamerané napr. na integráciu rómskeho etnika, plynulý návrat žien po MD na trh práce, na mladistvých a absolventov škôl, nezabúdame na znovu sa rozvíjajúce strojárské profesie (obsluha nových výrobných technológií). O lepšiu pripravenosť UoZ a ZoZ na trhu práce sa zaslужujú i národné projekty realizované ÚPSVR vo Zvolene, ako napr. aktivácia nezamestnaných, hlavne nezamestnaných s nízkou motiváciou, odkázaných na dávku v hmotnej núdzi, cieľom je podpora udržiavania pracovných návykov.

Vplyv novovznikajúcich firiem v okrese Zvolen, zvýšený počet investorov a výstavba priemyselných centier umožňujú kvalifikovanej pracovnej sile so znalosťou cudzieho jazyka veľkú perspektívu nájdenia vhodného zamestnania. Sústredenosť sprostredkovateľských služieb je preto obrátená hlavne na UoZ, ich zaradovanie do vzdelávacích a poradenských programov hlavne z dôvodu vzrastajúceho záujmu zamestnávateľov o kvalifikovanú pracovnú silu.

zamestnanci
úseku služieb zamestnanosti
ÚPSVR Zvolen

Na Podpolaní znižujeme nezamestnanosť

Ťažiskom výroby a zamestnanosti v okrese Detva bola donedávna strojárka výroba orientovaná na výrobu špeciálnej zbrojárskej a civilnej výroby v oblasti cestných stavebných strojov. Konverzia zbrojárskej výroby sa negatívne odrazila na výrobe podniku a pridružených závodov. Z takmer 7 500 zamestnancov v dvoch najväčších podnikoch PPS Detva, a. s. a ZTS Hriňová, a. s. po reštrukturalizácii zostalo pracovať niečo málo cez tisíc. Nezamestnanosť v okrese kulminovala v januári 2003 pri počte 4 588 evidovaných UoZ, s disponibilnou mierou nezamestnanosti 26,26 %.

SÚČASNOSŤ

Nezamestnanosť v okrese sa stabilizovala, v medziročnom porovnaní má klesajúcu tendenciu. Ku koncu februára 2006 pri celkovom počte 3 096 evidovaných nezamestnaných UoZ disponibilná miera nezamestnanosti poklesla na 17,71 %. Napriek tomu, že nezamestnanosť v porovnaní s rovnakým obdobím r. 2003 poklesla takmer o 9 %, z hľadiska zamestnanosti nové firmy s významnejších počtom zamestnancov nevznikli. K poklesu nezamestnanosti došlo hlavne v dôsledku mobility a odchodu za prácou do iných okresov, regiónov a zahraničia, zvlášť u kategórie UoZ do 35 rokov.

Po vstupe zahraničného kapitálu sa stabilizovala situácia v najväčšom strojárskom podniku PPS Group, a. s. Detva. Podnik má tendenciu zamestnanosť zvyšovať. K tomuto vývoju prispela i reforma sociálneho systému a oblasti služieb zamestnanosti, z hľadiska modernizácie kvality a prístupu k individuálnym potrebám klienta, ako UoZ, tak zamestnávateľa. ÚSZ v Detve pri ÚPSVR vo Zvolene zabezpečuje komplexné informačno-poradenské, sprostredkovateľské a služby odborného poradenstva. V rámci nástrojov APTP, rôznych projektov a programov, bolo v r. 2004 zaktivizovaných 2 987 UoZ a 2 059 UoZ v r. 2005.

SPOLUPRÁCA A PARTNERSTVÁ

Zdalo by sa, že minulosť a dominantná prevaha strojárskych profesií dáva predpoklad prebytku pracovnej sily pre toto odvetvie – opak je pravdou. Častejšie máme problém uspokojiť dopyt po vysokokvalifikovaných strojníckych profesiách (obrábači kovov, sústružníci, horizontkári, frézari, mechanici, nastavovači, zvárači). Evidujeme cca 320 UoZ v strojníckych profesiách, no mnohí už stratili praktické zručnosti, resp. nespĺňajú podmienky požadované zamestnávateľmi (znalosť technológie obrábania materiálov, vedomosti a zručnosť v práci s technickou dokumentáciou, počítačová zručnosť). V snahe zvrátiť nepriaznivý vývoj sa ÚSZ v Detve aktívne podieľa na realizácii projektu vypracovaného ÚPSVR Zvolen v rámci § 54 „Zvyšovanie kvalifikácie vlastných a príprava nových zamestnancov pre novovytvárané pracovné miesta v spoločnosti PPS Group, a. s. Detva“. Cieľom je vzdelávanie a príprava 20 UoZ na pracovné pozície obrábač kovov, zámočník – stehár, zvárač, horizontkár, ale aj absolvovanie zamestnaneckej praxe s následným prijatím do zamestnania.

dokončenie na str. 11 ►

Nepriaznivá východisková situácia v okrese Krupina

Okres (34 obcí a 2 mestá) bol v minulosti zameraný hlavne na agrárnu výrobu. Poľnohospodárstvo patrilo k najvýznamnejším odvetviam z hľadiska tvorby pracovných miest, po reorganizácii strojárkej výroby a útlme poľnohospodárstva sa ich počet výrazne znížil. Tí, čo sa nevedeli adaptovať na nové podmienky, tvoria i v súčasnosti výraznú skupinu UoZ s nízkou vzdelanostnou úrovňou a sú dlhodobo nezamestnaní. Región je charakteristický vytváraním pracovných miest na dobu určitú (6 – 9 mesiacov) v odvetviach závislých od klimatických podmienok (poľnohospodárstvo, lesníctvo, stavebníctvo). Na tvorbe pracovných príležitostí sa podieľa aj kúpeľná sezóna v meste Dudince.

ROK 2006 V OKRESE KRUPINA

Sezónna práca vplyva každoročne na kolísavý trend rastu a poklesu pracovných miest, najväčšia šanca zamestnania s najvyšším počtom trvalých pracovných miest je stále v Krupine, v strojárstve, nábytkárstve, obchode a službách. Napriek nepriaznivému východisku sa k 28. 2. 2006 medziročne znížila miera nezamestnanosti na 19,54 % (20,60 % MN k 28. 2. 2005) s počtom 2003 UoZ. Perspektívou rozšírenia pracovných príležitostí je firma WAY Industry, a. s., ktorá rozširuje výrobný program a pripravovaný priemyselný park v časti Krupina-Juh, kde mesto Krupina hľadá potenciálneho investora s perspektívou vytvorenia 300 – 400 pracovných miest.

ÚSZ ÚPSVR Zvolen, pracovisko Krupina, zastrešuje oddelenie informačných a poradenských a oddelenie sprostredkovateľských služieb. Obe úzko participujú na poskytovaní služieb klientom úradu, hlavne UoZ, i stále narastajúcej skupine osôb nachádzajúcej sa v inom štátute. Ide o klientov z radov zamestnávateľov, študentov a žiakov, občanov ohrozených stratou zamestnania, dobrovoľne nezamestnaných, občanov so zdravotným postihnutím.

SPRÁVNA VOĽBA POVOLANIA AKO ŠANCA UPLATNIŤ SA NA TRHU PRÁCE

ÚSZ Krupina sa zameriava aj na prácu so žiakmi, hlavne 9-tych ročníkov,

ktorí neboli ešte rozhodnutí, aký smer štúdia si vyberú. Súbor komplexných informácií s popismi jednotlivých povolání môžu nasmerovať žiakov na strojárke odbory, s možnosťou reálneho uplatnenia sa i u nášho najväčšieho zamestnávateľa WAY Industry, a. s. Krupina.

ÚSZ ÚPSVR, pracovisko Krupina, v rámci preventívnych poradenstiev poskytol v školskom roku 2005/2006 poradenské a informačné služby 97 žiakom 9-tych ročníkov ZŠ v rámci vyučovacieho procesu. Po oslovení učiteľov a žiakov ZŠ sme zabezpečovali účasť 42 žiakov na Burze povolání, ktorá sa uskutočnila v rámci projektu ÚPSVR Banská Bystrica v novembri 2005 „Riešenie regionálnych disparít na trhu práce v technických profesiách a zvýšenie atraktívnosti práce u zamestnávateľov v oblasti priemyslu“.

Vzbudiť záujem, informovať, poradiť a správne nasmerovať klientov je dennodenným cieľom práce zamestnancov úseku služieb zamestnanosti a je len jednou z mnohých aktivít našej činnosti, jej výsledky uvidíme až po uplynutí nejakého času.

Ing. BOHUSLAVA SLOVÁČIKOVÁ,
vedúca ÚSZ ÚPSVR Zvolen,
pracovisko Krupina

Spomedzi 6 projektov financovaných zo štátneho rozpočtu je ťažké vybrať jeden ako ukážkový. Každý je niečím výnimočný, cieľom každého je pomôcť zvýšiť zamestnanosť v regióne. Preto sa zameriame na projekty vytvárajúce konkrétne pracovné miesta, ktoré na základe prísľubov partnerov budú udržané minimálne po dobu 2 rokov po skončení projektu.

PROJEKTY PRE ZAMESTNANOSŤ

Počas posledných necelých 2 rokov sa úradu podarilo podať, na základe výzvy Ústredia, celkom 11 projektov, z toho jeden nebol schválený. 5 ich malo byť po schválení realizovaných z vlastných zdrojov, čo však nebolo reálne vzhľadom na obmedzené finančné možnosti, na zostávajúcich 6 dostal na ich zrealizovanie úrad pridelené prostriedky z Ústredia vo výške cca 20 mil. korún. Tak vzniklo 45 pracovných miest v spoločnosti OMFA, s. r. o. v r. 2004 – 2005 realizáciou projektu s celkovými nákladmi vo výške 4 107 420 Sk. Spoločnosť sa

poskytnutie regionálnej pomoci a finančnej podpory na vzdelávanie. Dá sa predpokladať, že pritiahne do regiónu s bohatou strojárskou históriou ďalších zamestnávateľov z naväzujúcou výrobou a službami.

Ďalším schváleným a realizovaným je projekt vzdelávania UoZ a zvýšenia kvalifikácie vlastných zamestnancov projektového partnera PPS Group Detva, na ktorý úrad dostal od ústredia 4 314 500 Sk, čo je strojárská firma, ktorá zaznamenáva výrazný nárast produkcie a predpokladá ďalšie zvyšovanie počtu zamestnancov. Projekt umožňuje firme zvýšiť kvalifikáciu vlastných a zároveň vyškoliť 20 poten-

PROJEKT PRE RODIČOV NA RODIČOVskej DOVOLENKE

Posledným, avšak najvďačnejším je projekt vzdelávania a poskytnutia opatrovateľských služieb pre rodičov na rodičovskej dovolenke v priestoroch partnera, ktorým je materské centrum Kubko v Detve. Cieľovej skupine, rodičom na rodičovskej dovolenke, sa bežne neposkytuje žiadna podpora vo forme sprístupnenia vzdelania či pomoci pri vyhľadávaní práce, hoci práve oni vďaka celodennej domácej starostlivosti o dieťa a odkázanosti na nižší príjem pociťujú psychickú frustráciu z nedostatku kontaktu s pracovným prostredím a vďaka nemožnosti overiť si a aktualizovať svoje pracovné schopnosti im klesá sebadôvera vo vlastné pracovné a ľudské schopnosti a znevýhodňuje ich pri návrate na trh práce. Projekt prostredníctvom bezplatného poskytovania vzdelávacích kurzov angličtiny a počítačových zručností a súčasným zabezpečením opatro-

Úspešná namáhavá cesta

zaobrá výrobou tkanív zo sklenených vlákien používaných v stavebnom a leteckom priemysle, do roku 2010 plánuje vytvoriť 1 000 nových pracovných miest v okrese Detva, v katastri obce Kriváň.

Prostredníctvom realizácie schváleného projektu zameraného na vzdelávanie novoprijatých zamestnancov podporujeme vznik 103 nových miest v spoločnosti Continental Automotive Systems Slovakia, s. r. o. Zvolen v r. 2005 – 2006 poskytnutím financií vo výške 5 505 061 Sk. CASS, s. r. o. Zvolen je investor z Nemecka vyrábajúci komponenty pre automobilky, do r.2010 plánuje vytvoriť 500 pracovných miest. Na to dostal vo februári 2006 prísľub od vlády SR na

ciálnych nových zamestnancov z radov UoZ. Podobným spôsobom úrad podporil významných zamestnávateľov v okrese Krupina, strojársku spoločnosť Way Industry, a. s., a Kúpele Dudince, a. s. Pre nich realizujeme projekty, v rámci ktorých sa školia ich zamestnanci a zároveň sa zaškoľujú aj UoZ, ktorí následne absolvujú niekoľkomesačnú prax v partnerskej organizácii a po skončení projektu sú z nich zaškolení budúci zamestnanci týchto firiem. Vo Way Industry sa vzdelávanie týka 80 zamestnancov a 15 UoZ, na ktorých je vyčlenených 2 857 825 Sk, v Kúpeľoch Dudince 15 absolventov SŠ a 59 zamestnancov kúpeľov, pre ktorých bolo vyčlenených 2 246 000 Sk.

vateľstva pre deti v tom istom zariadení umožňuje rodičom zvýšiť si znalosti a psychicky sa lepšie pripraviť na návrat do zamestnania po ukončení rodičovskej dovolenky. Zároveň ich zbavuje obáv o deti a čiastočne odbreňuje od rodičovských povinností, tie sú počas vzdelávania zverené do rúk odborného personálu, zlepšuje ich psychickú pohodu a posilňuje sebadôveru v príprave pre návrat do zamestnania. Odozva je vysoko pozitívna, jednoznačne napĺňa očakávania. Hoci projekt dostal finančné prostriedky len vo výške 1 177 850 Sk, čo je najmenej zo schválených, entuziazmus účastníkov nás utvrdzuje v správnosti výberu aktivít, ktoré podporujú zamestnanosť mladých rodín a zároveň pomáhajú pri starostlivosti o našu novú generáciu.

Realizácia 5 vyššie uvedených projektov schválených v auguste 2005 sa má skončiť na jeseň 2006, keď budeme vedieť číslami konkrétne zhodnotiť, či pracovné úsilie vložené do napísania a realizácie projektov bolo naozaj osočné.

PROJEKTY REALIZOVANÉ V PARTNERSTVE

Popri projektoch podávaných a realizovaných úradom sa tento podieľa na vypracúvaní projektov podávaných na výzvy Fondu sociálneho rozvoja (FSR) v oblasti zamestnanosti s cieľom zlepšenia možností zamestnávania skupín osobitne ohrozených sociálnou exklúziou a vytvorenia inkluzívneho trhu práce (úrad sa podieľal na vypracovaní investičného projektu mesta Krupina

na zriadenie resocializačného centra a projektu Domov sociálnych služieb Nádej n. o. Krupina Resocializácia a pracovná aktivizácia osôb v hmotnej núdzi). Prostredníctvom realizácie zmlúv o spolupráci sa úrad zúčastňuje na realizácii dopytovo orientovaných projektov schválených vo výzvach na jednotlivé opatrenia SOP LZ (8 zmlúv v r. 2005), vo výzvach na opatrenia Iniciatívy Spoločenstva EQUAL (2 zmluvy o rozvojovom partnerstve), vo výzvach GS rovnosti príležitostí a podpory sociálnej inklúzie programu PHARE (4 zmluvy), ako aj v projektoch financovaných z iných zdrojov (projekt VOKA). V zmysle platného postupu realizácie projektov IS EQUAL sa stal úrad členom 3 nadnárodných partnerstiev, a to na základe Dohody o nadnárodnej spolupráci Rozvoj podnikovej environmentálnej politiky uzavretej s partnermi zo Španielska, Grécka a z Talianska, Dohody o nadnárodnej spolupráci Nové sociálne podoby vidieckych žien uzavretej s partnermi z Estónska, z Talianska a Španielska a Dohody o nadnárodnej spolupráci DEEP – Rozvoj partnerstva založenom na skúsenostiach a princípe rovnosti uzavretej s partnermi zo Španielska a Talianska, kde dohody o nadnárodnej spolupráci predstavujú druhú vyššiu úroveň realizácie projektov EQUAL, charakterizovaných inovatívnym prístupom, princípom partnerstva a uplatňovaním rovnosti príležitostí. O skúsenostiach z účasti na projektoch EQUAL sme už písali v minuloročnom augustovom čísle tohto časopisu.

KAŽDÁ SKÚSEŇ JE PROSPEŠNÁ

Každá skúseň s projektmi je osožná, zblízuje nás s hlavnými aktérmi, ktorí môžu a sú ochotní pozitívne ovplyvňovať úroveň zamestnanosti v regióne. Realizácia s občianskymi združeniami sa vyznačuje veľkou ochotou účastníkov spolupracovať a nedostatkom vlastných finančných zdrojov partnerov. Realizácia s podnikateľskými subjektmi je ťažká kvôli rozdielnosti cieľov. Skúseň s budovaním partnerstiev na mikroúrovni pri projektoch podávaných v rámci FSR má iné charakteristiky ako skúseň na nadnárodnej úrovni pri projektoch EQUAL. Veríme však, že výsledky projektov práce sú pádnym argumentom pre to, aby sme v týchto aktivitách pokračovali a zlepšovali svoju pozíciu pri zdoľávaní sociálnych problémov a zvyšovaní zamestnanosti v našom regióne.

Ing. LÍVIA KLIMENTOVÁ
oddelenie MAPTP a PR
ÚPSVR Zvolen

Cieľom kontroly nie je represia

Medzi kompetencie, ktoré majú v rámci svojej pôsobnosti úrady práce, sociálnych vecí a rodiny, patrí aj kontrolná činnosť. V zmysle platnej legislatívy zahŕňa široké pole pôsobnosti od kontroly dodržiavania finančnej disciplíny až po výkon kontrol nelegálneho zamestnávania.

Pojem kontrola vyvoláva v ľuďoch nepríjemné pocity, ktoré sa znásobujú, ak sa dostanú do pozície kontrolovaneho. Nikto nie je nadšený, ak sa mu začnú o jeho kontrolu zaujímať kontrolné zložky, ešte horšie je, ak začnú dávať kontrolóri nepríjemné otázky, resp. odhalia veci, ktoré sa nedajú odstrániť. Samozrejme, najhoršia situácia nastáva, keď príde sankcia vo forme pokuty alebo iného postihu. Určite nepríjemné.

FUNKCIE KONTROLY

Kontrolná činnosť má niekoľko funkcií, okrem iného poznávaciu, výchovnú, preventívnu, porovnávaciu, represívnu, rozhodovaciu, atď. Existuje množstvo kontrolórov, inšpektorov, policajtov, strážnikov, ktorí sa vyžívajú v represii, ďalší by chceli len vychovávať. **Sklbiť všetky funkcie kontrolnej činnosti tak, aby sa naplnil cieľ, je náročné.**

Výsledky práce kontrolných zložiek sa hodnotia merateľnými ukazovateľmi podľa množstva vykonaných kontrolných akcií, podľa počtu kontrolných zistení, podľa množstva a výšky uložených pokút, podľa objemu neoprávne použitých finančných prostriedkov. Niekedy je „najlepší“ ten, kto vykoná najviac kontrol a dá najviac pokút.

O ČOM MÁ BYŤ KONTROLA

Princípy kontrolnej práce, vychádzajúc z jej funkcií, sú niekde inde. Ak sa zladí vysoká odbornosť, ohodnotenie, status, prístup, schopnosť analyzovať, pohotové konanie, znalosť, komunikačnosť, môže sa z kontrolnej činnosti

stať jedna zo služieb. V našich podmienkach služba v sociálnej oblasti a v oblasti zamestnanosti.

Zamestnanec vykonávajúci kontrolu je reprezentant inštitúcie, musí najlepšie ovládať problematiku činnosti celej inštitúcie, musí vedieť poradiť, vysvetliť, jeho vedomosti musia presahovať pôsobnosť inštitúcie, ktorú zastupuje. **Dobry kontrolor na základe svojich predpokladov, ktoré vie primerane používať, viac pomôže, ako uškodí.** Nerobme z kontroly strašiaka, ale nástroj odhaľovania dlhodobu neschopných, nekvalitných, nekompetentných, ktorých aj postihujeme. Zároveň zabudnime na šikanovanie bezbranných autorov malicherných chýb. Naplniť takúto víziu kontrolorskej práce je veľmi náročné, predovšetkým v podmienkach štátnej inštitúcie, kde pôsobia na jej činnosť rôzne faktory, ale dá sa k nej priblížiť. Vo Zvolene sa o to už niekoľko rokov snažíme.

Na záver niekoľko čísel. V roku 2005 sme vykonali 640 kontrolných akcií, čo pri počte 6 zamestnancov predstavuje na jedného takmer 107 kontrol, v oblasti nelegálneho zamestnávania sme vykonali spolu 499 kontrol. Za celý rok sme uložili „len“ šesť pokút v celkovej výške 29 000.- Sk. V našej pôsobnosti určite nedochádza k väčšiemu porušovaniu právnych predpisov ako v iných častiach Slovenska, zároveň sú naše služby vyhľadávané.

Mgr. PETER DROZDÍK,
vedúci oddelenia kontroly
ÚPSVR Zvolen

Na Podpolaní znižujeme nezamestnanosť

► dokončenie zo str. 9

PERSPEKTÍVA A BUDÚCNOSŤ

Čoraz väčším fenoménom sa stáva odchod, hlavne mladých ľudí, za prácou do zahraničia. Väčšinou sú to viacmenej príležitostné krátkodobé zamestnania v profesiách, ktoré sú veľmi vzdialené tomu, čo vyštudovali. Našou snahou je vytvoriť také prostre-

die, aby našli uplatnenie a vytvárali hodnoty doma. V rámci preventívneho poradenstva, v spolupráci s výchovnými poradcami na ZŠ a SŠ, sa snažíme nasmerovať žiakov na také školy, z ktorých po ukončení nájdú uplatnenie na trhu práce.

Ing. ŠTEFAN CHLEBNIČAN,
vedúci ÚSZ ÚPSVR Zvolen,
pracovisko Detva

Ochrana práv maloletých v tiesni

V dňoch 9. a 10. marca 2006 sa v hoteli Médium v Bratislave uskutočnila konferencia, ktorej nosnou témou bola ochrana práv maloletých v tiesni, ktorú zorganizovalo Združenie miest a obcí v spolupráci s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Krajskou agentúrou pre medzištátne osvojenia – Kraj Piemonte (A.R.A.I. Agenzia regionale per le adozioni internazionali – Regione Piemonte). Konferencia bola záverečnou aktivitou taliansko-slovenského projektu Ochrana práv maloletých v tiesni – propagácia umiestňovania detí do opatery v náhradných rodinách a vnútroštátneho osvojenia. Čo bolo cieľom konferencie a aká je situácia pomoci deťom v rodine a náhradnej výchove, sme sa opýtali Márie Marcínovej z Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, odboru sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

■ **Ako sme už v úvode spomenuli, vy ste sa zúčastnili za ÚPSVR na konferencii, ktorá bola súčasťou projektu s medzinárodným rozmerom, pretože sa na ňom podieľali odborníci z dvoch krajín EÚ. Mohli by ste nám tento projekt priblížiť a zhodnotiť?**

Konferencia bola súčasťou, respektíve záverom taliansko-slovenského projektu OCHRANA PRÁV MALOLETÝCH V TIESNI – propagácia umiestňovania detí do opatery v náhradných rodinách a vnútroštátneho osvojenia. Projekt realizovalo Združenie miest a obcí Slovenska s talianskym krajom Piemonte a tamojšou Krajskou agentúrou pre medzištátne adopcie pod záštitou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Cieľom projektu bolo predstaviť systém ochrany práv detí v Taliansku a na Slovensku, porovnať systém náhradnej starostlivosti v oboch krajinách a vymeniť si poznatky a skúsenosti pri zabezpečovaní systémovej spolu-

práce medzi orgánmi samosprávy, orgánmi štátnej správy, mimovládnyimi organizáciami a ďalšími zainteresovanými subjektmi v oblasti ochrany práv detí. Hlavným poslanstvom projektu nebol systém náhradnej výchovy, ale predchádzanie tomu, aby deti museli byť vyňaté z rodiny.

Realizácia projektu začala medzinárodnou konferenciou v dňoch 8. a 9. septembra 2004 v Expoclub Incheba, a. s. v Bratislave. Po konferencii pokračovala v projekte skupina 15 účastníkov – zástupcov územnej samosprávy, úradov štátnej správy a mimovládnych organizácií. Účastníci absolvovali opakovane vzdelávacie a tréningové aktivity na Slovensku, ktorých sa zúčastnili zástupcovia z talianskeho kraja Piemonte, venovali sa témam súvisiacim so starostlivosťou o deti v náhradných rodinách v Taliansku a na Slovensku, ale aj širším témam – sociálna práca, poradenstvo, formy pomoci rodinám s deťmi. Súčasťou projektu

bola aj sťaž slovenských účastníkov v Turíne v dňoch 12. – 20. júna 2005.

■ **Počas pobytu v Taliansku vám predstavili talianski partneri ich systém fungovania osvojovania detí z detských domovov do náhradných rodín. Zaujalo vás niečo, čo by sa dalo reálne využiť aj v podmienkach Slovenska?**

Okrem celej organizácie ochrany práv detí a toho, čo som už spomínala, ma osobitne zaujali Informačno-vzdelávacie kurzy pre uchádzačov o osvojenie, ktoré kraj Piemonte vykonáva pre záujemcov o osvojenie. A to najmä preto, že implementácia podobných kurzov na Slovensku by v našom systéme sociálnoprávnej ochrany detí bola potrebná a možná bez toho, aby si vyžadovala legislatívne zmeny.

V talianskom Piemonte prevláda záujem uchádzačov o účasť na kurzoch ešte predtým, ako sa rozhodnú, ako a kedy si

Súčasný stav a perspektívy medzištátneho osvojenia

ČO SÚ VLASTNE MEDZIŠTÁTNE OSVOJENIA

Medzištátne osvojenia sa v 90-tych rokoch 20. storočia stali svetovým fenoménom, ktorý so sebou priniesol migráciu detí cez veľké geografické vzdialenosti, z jednej spoločnosti a kultúry do inej, niekedy diametrálne odlišného prostredia. Bolo zistené, že tento fenomén vytváral v minulosti seriózne a komplexné ľudské aj právne problémy, ktoré si vyžiadali multilaterálny prístup, a to zakotvením všeobecných štandardov ochrany medzinárodne osvojovaných detí vo forme medzinárodných dohovorov. Ratifikáciou Dohovoru o právach dieťaťa z roku 1989, ako aj mnohých ďalších medzinárodných zmlúv priamo vychádzajúcich z tohto Dohovoru, sa Slovenská republika pridala ku krajinám, ktoré v oblasti ochrany detí zdieľajú spoločné princípy a východiská.

Problematiku medzištátnych adopcií ustanovuje Haagsky dohovor o ochrane

detí a o spolupráci pri medzištátnych osvojeniach z 29. 5. 1993 (ďalej len Dohovor o osvojeniach), ktorý Slovenská republika ratifikovala v roku 2001 a ktorý na území SR nadobudol platnosť dňa 1. 10. 2001. Počnúc týmto dňom sa Slovenská republika zaviazala dodržiavať princípy ochrany detí v oblasti medzištátnych adopcií zakotvených v tomto Dohovore.

DOHOVOR O OSVOJENIACH NA SLOVENSKU

Nakoľko v čase nadobudnutia platnosti Dohovoru o osvojeniach neexistoval žiaden vykonávací predpis k Dohovoru, bolo predovšetkým úlohou ústredného orgánu SR, ktorým sa stalo Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže, zabezpečiť implementáciu tohto dokumentu do praxe. Úloha to nebola jednoduchá, nakoľko Dohovor je veľmi rámcový a konkrétnu úpravu procesov ponecháva na vnútroštátne právne poriadky, navyše do celého pro-

cesu medzištátnych osvojení vstupovalo a vstupuje veľké množstvo subjektov. Systém medzištátnych osvojení v SR, tak ako je v súčasnosti nastavený, plne korešponduje so základnými cieľmi Haagskeho dohovoru, ktorými sú ochrana najlepšieho záujmu dieťaťa, predchádzanie únosom, predaju a obchodovaniu s deťmi, vzájomné uznávanie osvojení medzi jednotlivými zmluvnými štátmi Dohovoru. V popredí Dohovoru vystupuje ochrana najlepšieho záujmu dieťaťa v podobe požiadavky, aby každé dieťa vyrastalo v rodinnom prostredí, v atmosfére šťastia, lásky a porozumenia, čo je fundamentálnym predpokladom harmonického rozvoja osobnosti dieťaťa.

ZÁKLADNÉ PRINCÍPY DOHOVORU O OSVOJENIACH

Systém medzištátnych osvojení nemôže existovať vo vákuu. Má byť a je súčasťou systému starostlivosti o dieťa a ochrany dieťaťa na národnej úrovni. Preto Dohovor zdôrazňuje povinnosť každého štátu prijímať primerané opatrenia, ktoré umožnia dieťaťu zostať v opatere jeho pôvodnej rodiny. Veľký dôraz sa kladie predovšetkým na sanáciu pôvodných rodín a na

podajú žiadosť o osvojenie dieťaťa. Obsah a metodológiu týchto informačných kurzov prezentuje aj slovenská verzia talianskej publikácie ABC adopcie, ktorá bola prezentovaná na konferencii v marci v Bratislave.

Myšlienku týchto informačných kurzov sme spolu s pani Etelou Lučivjanskou, vedúcou sociálneho odboru Mestského úradu v Poprade, spracovali do podoby implementačného projektu, ktorý bol tiež prezentovaný na záverečnej konferencii projektu.

■ **Prečo si myslíte, že by bolo vhodné uvažovať o informačno-vzdelávacích kurzoch o náhradnej rodinnej starostlivosti na Slovensku?**

Na Slovensku chýba dostatočná informovanosť o náhradnej rodinnej starostlivosti. Adopcia či pestúnska starostlivosť je najmä zo strany náhradných rodičov vnímaná ako viac-menej súkromná záležitosť. Veľa rodín, ktoré si adoptovali dieťa, by sa najradšej pred svojím okolím a často i sami pred sebou tvárili, akoby sa dieťa do ich rodiny narodilo. Pričom stať sa náhradnými rodičmi znamená mať niečo, čo iní nemajú, a to VÝNIMOČNOSŤ.

Veľa párov vstupuje do procesu sprostredkovania náhradnej rodinnej starostlivosti s ťažko realizovateľnými očakávaniami, najradšej by do svojej rodiny prijali dieťa čo najmenšie – najradšej novorodenca, nerómskeho pôvodu, zdravé. Náhradní rodičia sa však hľadajú aj pre deti umiestnené v ústavnej starostlivosti. Realita detí v detských domovoch je presne opačná, sú to prevažne deti staršie, deti rómskeho pôvodu, deti so zdravotným postihnutím, ktoré tvoria väčšie súrodenecké skupiny.

vnútroštatnú adopciu. Najideálnejším prostredím podľa medzinárodného spoločenstva je jeho pôvodná biologická rodina. Ak táto nie je z akýchkoľvek dôvodov schopná postarať sa o dieťa (táto skutočnosť musí byť náležite preskúmaná kompetentnými inštitúciami, pričom biologickú rodinu má byť poskytnutá všetka potrebná pomoc za účelom zlepšenia situácie v rodine), potom by sa malo pristúpiť k hľadaniu vhodnej náhradnej rodiny v krajine pôvodu dieťaťa prostredníctvom inštitútu vnútroštatného osvojenia. Ak ani takto nie je možné zabezpečiť dieťaťu rodinné prostredie, potom systém medzištátneho osvojenia môže dieťaťu poskytnúť stabilný, milujúci domov.

Je dôležité uvedomiť si, že Dohovor v žiadnom prípade nepopiera a ani neignoruje iné ďalšie formy náhradnej rodinnej starostlivosti o dieťa, ale zvýrazňuje iba dôležitosť a nevyhnutnosť stabilnej rodinnej starostlivosti o dieťa vo vzťahu k preferovanej biologickú rodinu. Medzištátnu adopciu možno z tohto pohľadu považovať za jednu z najlepších možností náhradnej starostlivosti, avšak iba ako alternatívne a subsidiárne riešenie.

Predstavy žiadateľov o náhradnú rodinnú starostlivosť sa však rozchádzajú s realitou nájsť náhradnú rodinu. Sprostredkovanie náhradnej rodinnej starostlivosti sa tým stáva zdĺhavým procesom, často označovaným ako byrokratický. Nájsť náhradných rodičov dieťaťu medzi žiadateľmi, ktorí majú o dieťaťu iné predstavy, nie je ľahké a často to aj dlho trvá.

Prostredníctvom informačných kurzov o náhradnej rodinnej starostlivosti by bolo možné vytvoriť priestor na to, aby sa zvýšila informovanosť verejnosti o náhradnej rodinnej starostlivosti. Kurzy by mohli osloviť najmä tých, ktorí rozmyšľajú o náhradnej rodinnej starostlivosti, rozhodujú sa pre náhradné rodičovstvo a pre ich rozhodnutie im chýbajú objektívne a odborné informácie. Informácie získané prostredníctvom kurzov by mali účastníkom pomôcť vedieť rozlíšiť adopciu od pestúnskej starostlivosti, náhradnej osobnej starostlivosti či profesionálnej rodiny, vysvetliť celý proces sprostredkovania náhradnej rodinnej starostlivosti od podania žiadosti až po rozhodnutie súdu o zverení dieťaťa do náhradnej rodiny. Kurzy by mohli byť venované aj takým otázkam, ako je prijatie rómskeho dieťaťa do náhradnej rodiny, rozvoj identity dieťaťa, otázka rodičovskej identity a pod. Po ich absolvovaní by potenciálni žiadatelia vstupovali do procesu sprostredkovania náhradnej rodinnej starostlivosti s tým, že poznajú reálnu situáciu v sprostredkovaní náhradnej rodinnej starostlivosti na Slovensku.

Kurz by bol jednorazovou záležitosťou, zúčastniť sa ho by neznamenal odchádzať z prednášky presvedčený

o tom, že adopcia je presne to, čo hľadáme, alebo o tom, že to by sme asi nezvládli. Snahou je vytvoriť priestor na úvahy, ktoré by nasledovali po vypočutí a pochopení každej prednášky, po každej diskusii, či konfrontácii. Myšlienka náhradnej rodinnej starostlivosti musí pretrvávajúť u každého jednotlivca, manželskej dvojice, v kontexte širšej rodiny, až kým neprestane v zrelé rozhodnutie.

Informačný kurz by pozostával z dvoch častí – z časti frontálneho typu, kde sa odovzdávajú informácie o všetkých aspektoch náhradnej rodinnej starostlivosti prostredníctvom prednášok odborníkov – psychológa, právnik, sociálneho pracovníka, lekára. Druhá časť poskytne priestor na diskusiu alebo na individuálny rozhovor s vybraným odborníkom.

Kraj Piemonte vykonáva spomínané kurzy od roku 2001 a zo 17 kurzov sa podarilo získať veľmi dôležitý údaj, 51 % z počtu dvojíc si po účasti na kurzoch podalo žiadosť o adopciu.

Účasť na kurze by nezavazovala účastníkov k podaniu žiadosti o náhradnú rodinnú starostlivosť, ale mala by im prostredníctvom získaných objektívnych informácií od kompetentných odborníkov pomôcť pri ich rozhodovaní pre ÁNO alebo NIE náhradnej rodinnej starostlivosti.

■ **Osvojenie dieťaťa je dlhodobý a komplikovaný proces. Mohli by ste nám priblížiť tento proces od jeho začiatku až po samotné osvojenie si dieťaťa zo strany rodičov?**

Legislatívne zmeny z roku 2005 – Zákon o rodine a Zákon o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele pri-

porovnávanie vnútroštatných poriadkov, ako aj dojednávanie jednotlivých administratívnych postupov. Nevyhnutným predpokladom „naštartovania“ spolupráce medzi Centrom a príslušným orgánom prijímajúceho štátu je preukázanie skutočnosti, že zahraniční žiadatelia vo svojej domovskej krajine absolvujú kvalitnú psychologickú prípravu, počas ktorej sa oboznámia s potrebami detí z detských domovov, ďalej fakt, že žiadateľom je poskytované nevyhnutné poradenstvo a následná podpora zo strany príslušných orgánov po príchode dieťaťa do prijímajúcej krajiny. Centrum v súčasnosti spolupracuje s ústrednými orgánmi, resp. akreditovanými inštitúciami týchto prijímajúcich krajín: Nemecko, Taliansko, Francúzsko, Španielsko, Rakúsko, Holandsko, Švédsko, Kanada, ČR, Monako. V štádiu prípravy je spolupráca s Dánskom, Maltou, Andorrou a Portugalskom.

KOMISIA PRE MEDZIŠTÁTNE OSVOJENIA

Všetky dokumentácie detí vhodných pre medzištátne osvojenie, ako aj dokumentácie zahraničných žiadateľov sú dôkladne

CENTRUM PRE MEDZINÁRODNOPRÁVNŤ OCHRANU DETÍ A MLÁDEŽE

Tento (v našej praxi veľmi často spomínaný) princíp subsidiarity veľmi zreteľne zakotvuje aj nový Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele pri zabezpečovaní náhradného rodinného prostredia (§ 33 – 44), čo pre oblasť ochrany detí, ktorým je potrebné sprostredkovať vhodnú náhradnú rodinu, znamená veľký krok vpred.

V súčasnosti Centrum ako ústredný orgán v zmysle Dohovoru spolupracuje v oblasti medzištátneho osvojenia výhradne s krajinami, ktoré sú zmluvnými štátmi Dohovoru o osvojeniach. Aj keď Dohovor splnomocňuje ústredné orgány na plnenie úloh štátu pôvodu (ktorým je domovská krajina dieťaťa), ako aj prijímajúceho štátu (ním je domovská krajina perspektívnych osvojiteľov), na základe doterajších skúseností Centra možno konštatovať, že SR v súčasnom období vystupuje takmer výhradne iba ako štát pôvodu.

Spolupráci s jednotlivými zmluvnými štátmi Dohovoru o osvojeniach predchádza niekedy veľmi dlhý a náročný proces

niesli okrem iného aj výrazné zmeny v oblasti náhradnej rodinnej starostlivosti. Podľa zákona o rodine sa osvojiteľom môže stať len fyzická osoba, ktorá má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, osobné predpoklady, najmä zdravotné, osobnostné a morálne, je zapísaná do zoznamu žiadateľov o osvojenie a spôsobom svojho života a života osôb, ktoré s ňou žijú v domácnosti, zaručuje, že osvojenie bude v záujme dieťaťa.

Od 1. septembra 2005 sa žiadosti fyzických osôb, ktoré majú záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, o zapísanie do zoznamu žiadateľov o náhradnú rodinnú starostlivosť podávajú na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v sídle krajského mesta, tzv. určenom úrade práce, sociálnych vecí a rodiny. Odbory sociálnych vecí a rodiny, oddelenia sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately týchto určených úradov majú pri zabezpečení náhradného rodinného prostredia deťom špeciálnu pôsobnosť a vykonávajú ju v celom kraji. Informácie potrebné na podanie žiadosti o zapísanie do zoznamu žiadateľov dostane občan na každom úrade práce, sociálnych vecí a rodiny, obci, vyššom územnom celku alebo akreditovanom subjekte, ktorý vykonáva prípravu na náhradnú rodinnú starostlivosť. K žiadosti musia byť priložené: dotazník, odpis z registra trestov nie starší ako tri mesiace, správa o zdravotnom stave a doklad o majetkových pomeroch na preukázanie primeraného majetkového základu na plnenie ekonomicko-zabezpečovacej funkcie rodiny. Žiadosť spolu s prílohami určený úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v sídle krajského mesta zaeviduje a začne konanie

vo veci zapísania fyzickej osoby do zoznamu žiadateľov o náhradnú rodinnú starostlivosť. Do účinnosti Zákona o sociálnoprávnej ochrane a o sociálnej kuratele neboli podmienky a postup pri zapísaní občana do zoznamu žiadateľov upravené a nepodliehali správne konaniu.

Fyzická osoba, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, absolvuje pred zapísaním do zoznamu žiadateľov prípravu na náhradnú rodinnú starostlivosť v rozsahu najmenej 26 hodín. Občan má možnosť vybrať si jeden zo subjektov vykonávajúcich prípravu na náhradnú rodinnú starostlivosť, ktorými sú všetky úrady práce, sociálnych vecí a rodiny a akreditované subjekty. Určený úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý zaevidoval žiadosť občana o zapísanie do zoznamu žiadateľov o náhradnú rodinnú starostlivosť, do 15 dní odo dňa doručenia záverečnej správy o príprave fyzickej osoby na vykonávanie náhradnej rodinnej starostlivosti, rozhodne o zapísaní občana do zoznamu žiadateľov o náhradnú rodinnú starostlivosť.

Žiadateľom o náhradnú rodinnú starostlivosť sú potom poskytnuté informácie o dieťati, ktorému treba sprostredkovať náhradnú rodinnú starostlivosť. Zaradenie žiadateľov do procesu sprostredkovania nadviazania osobného vzťahu s dieťaťom zohľadňuje poradie žiadateľov zapísaných do zoznamu žiadateľov. Pred samotným stretnutím sú žiadateľom poskytnuté všetky informácie dôležité na ich rozhodnutie prijať dieťa do náhradnej rodiny – sociálna správa o dieťati, fotografie dieťaťa, obrazový a zvukový záznam dieťaťa. K sprostredkovaniu nadviazania osobného vzťahu medzi žiadateľom a dieťaťom

môže dôjsť len so súhlasom žiadateľa. Žiadateľ môže požiadať subjekt, ktorý vykonával jeho prípravu, o ulahčenie nadviazania osobného vzťahu s dieťaťom. Osobné stretnutie žiadateľov s dieťaťom sa musí uskutočniť v rozsahu a spôsobom zodpovedajúcim veku, rozumovej vyspelosti, potrebám a možnostiam dieťaťa a v prostredí, ktoré je dieťaťu blízke alebo vhodné na sprostredkovanie osobného vzťahu medzi dieťaťom a žiadateľmi.

V prípade úspešnej interakcie podajú žiadatelia súdu návrh na zverenie dieťaťa do starostlivosti budúceho osvojiteľa – tzv. predosvojiteľskej starostlivosti, ktorá musí predchádzať osvojeniu a trvá najmenej deväť mesiacov. Budúci osvojiteľ na základe rozhodnutia súdu môžu prevziať dieťa do osobnej starostlivosti. O osvojení dieťaťa rozhoduje súd na návrh budúcich osvojiteľov. Osvojitelia sa na základe oznámenia súdu zapíšu v matrike namiesto rodičov osvojenca.

Ako dlho tento proces osvojenia trvá? Ťažko povedať. U niekoho pol roka, u iného aj päť rokov. Proces osvojenia býva často označovaný za zdĺhavý až byrokratický. Je potrebné rozlíšiť štádium podania žiadosti o zapísanie do zoznamu žiadateľov o náhradnú rodinnú starostlivosť a s tým súvisiacu prípravu na náhradnú rodinnú starostlivosť, ktorá má zákonom určený rozsah 26 hodín. Stáva sa, že niektorí žiadatelia o adopciu či pestúnsku starostlivosť to považujú za zdĺhavé a majú tendenciu porovnávať to s biologickým rodičovstvom, ktorému nepredchádza povinná príprava. Ale náhradná rodina má svoju VÝNIMOČNOSŤ a špecifiká súvisiace najmä s otázkou prijatia dieťaťa, s jeho

posudzované psychológom Centra a následne predkladané Komisii pre medzištátne osvojenia. Komisia pre medzištátne osvojenia je zložená z piatich členov, pričom z troch odborníkov v odbore psychológia, zástupcu Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a zástupcu Centra pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže. Členovia Komisie spolu s psychológom Centra sa usilujú o hľadanie čo najoptimálnejšej náhradnej rodiny pre dieťa, ktorému nebolo možné nájsť vhodnú náhradnú rodinu na Slovensku. V tejto súvislosti je potrebné vyzdvihnúť úroveň spracovania dokumentácií detí, ktoré spracovávajú a do Centra postupujú určené úrady práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Dokumentácia dieťaťa v súčasnosti obsahuje všetky informácie o dieťati, ktoré sú nevyhnutné pre rozhodnutie zahraničných žiadateľov, či hodlajú pokračovať v procese medzištátneho osvojenia vo vzťahu ku konkrétnemu dieťaťu. Dôležitou súčasťou celého procesu je aj psychologická príprava dieťaťa, ktorá je oceňovaná zo strany zahraničných žiadateľov a partnerských inštitúcií v prijímajúcich krajinách. Aj vďaka tejto príprave sa

deti zo slovenských detských domovov lepšie adaptujú v novom prostredí v zahraničí.

PROCES RIADENEJ INTERAKCIE

O zverení dieťaťa s obvyklým pobytom na území SR do predosvojiteľskej starostlivosti budúcich zahraničných osvojiteľov rozhoduje príslušný slovenský súd, avšak pred samotným konaním prebieha riadená interakcia medzi dieťaťom a zahraničnými žiadateľmi. Interakcia trvá 2 – 3 týždne a má niekoľko fáz, pričom v posledných dňoch interakcie sa už dieťa nachádza v nepretržitej starostlivosti zahraničných žiadateľov. Celú interakciu sledujú sociálni pracovníci určených úradov práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktorí vypracovávajú sociálne správy o interakcii, ktoré tvoria taktiež podklad pre rozhodnutie súdu o zverení dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti zahraničným žiadateľom.

Vychádzajúc zo skúsenosti Centra počas predchádzajúcich troch rokov možno uviesť, že drvivá väčšina interakcií bolo úspešných, avšak vyskytli sa aj prípady, kde interakcia zlyhala (či už preto, že dieťa odmietlo žiadateľov,

alebo žiadatelia sami posúdili, že sa necítia byť pripravení ujať sa konkrétneho dieťaťa).

MEDZIŠTÁTNE ADOPCIE K DNEŠNEMU DŇU

Počnúc júlom 2003 bolo k dnešnému dňu zverených do predosvojiteľskej starostlivosti zahraničných osvojiteľov celkom 170 detí zo slovenských detských domovov, z toho 116 chlapcov a 54 dievčat. Vekový priemer detí v čase zverenia bol 4,5 roka, pričom najmladšie dieťa, ktorému bola nájdená vhodná náhradná rodina v zahraničí, malo v čase konania o zverenie dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti 2 roky a najstaršie 10 rokov. Takisto sa nám podarilo umiestniť do náhradných rodín v zahraničí aj niekoľko súrodeneckých skupín, pričom jednu súrodeneckú skupinu tvorili dvaja chlapci vo veku 9 a 10 rokov.

Najviac detí pochádzalo z:

- ▶ Košického kraja (56),
- ▶ Prešovského kraja (38),
- ▶ Banskobystrického kraja (35),
- ▶ Nitrianskeho kraja (22).

Z ostatných krajov:

inakosťou, otázky týkajúce sa adaptácie, identity dieťaťa i náhradných rodičov v náhradnej rodine a mnohé ďalšie dôležité aspekty náhradnej rodinnej starostlivosti, ktoré si vyžadujú dobre pripravených náhradných rodičov schopných zvládnuť úskalia náhradného rodičovstva.

Sú aj takí žiadatelia, ktorí považujú za zdĺhavé tzv. čakanie na dieťa. Ide najčastejšie o žiadateľov, ktorí majú ťažko realizovateľnú predstavu o dieťati. Sú ochotní prijať do náhradnej rodiny najčastejšie dieťa malé, zdravé a nerómske a kvôli týmto predstavám sú pripravení čakať určitú dobu, aby sa im splnilo ich želanie. Takéto deti, ktoré sú najviac želané do náhradných rodín, sú najčastejšie deti, ktorých rodičia dali po ich narodení prívolenie k osvojeniu bez vzťahu k určitým osvojiteľom. Takýchto detí zapísaných do prehľadu detí, ktorým treba sprostredkovať NRS, nie je veľa.

Vrátim sa ešte k štádiu posúdenia spôsobilosti na vykonávanie náhradnej rodinnej starostlivosti pred zapísaním do zoznamu žiadateľov. Pre porovnanie – v talianskom Piemonte sa predkladá prehľad manželov o záujme o adopciu súdu pre mladistvých, ktorý vydá poverenie orgánom sociálnej a zdravotníckej starostlivosti na vykonanie sociálno-psychologického hodnotenia a súdno-lekárskeho posudku.

■ **Práve v tomto období je to presne rok odvtedy, čo vstúpil do platnosti zákon o rodine, ktorý priniesol nový pojem do nášho sociálneho systému, a to pojem osvojiteľ. Ako hodnotíte zmeny, ktoré priniesla táto inovácia do praxe?**

- ▶ Trenčiansky kraj – 10,
- ▶ Žilinský kraj – 7,
- ▶ Trnavský a Bratislavský kraj – po jednom dieťati.

Z dôvodu legislatívnych zmien, ktoré nastali na Slovensku po 1. apríli 2005, bol proces medzištátnych osvojení spomalený, nakoľko nevyhnutnou súčasťou dokumentácie každého dieťaťa sa stal aj rozsudok príslušného slovenského súdu o osvojiteľnosti dieťaťa, čo možno tiež považovať za veľký pokrok v oblasti ochrany dieťaťa. Počnúc novembrom 2005 boli Centru doručované prvé dokumentácie detí, ktoré už tento rozsudok o osvojiteľnosti obsahovali, a v súčasnosti je v procese medzištátnych osvojení k dnešnému dňu 13 detí, pričom prvé interakcie prebiehajú práve v tomto období.

POSTADOPČNÉ SPRÁVY

Významným mechanizmom v ochrane medzištátno osvojovaného dieťaťa sú tzv. postadopčné správy o začleňovaní maloletého dieťaťa do adoptívnej rodiny, ktoré zasiela príslušný orgán prijímajúceho štátu Centru pre medzinárodnoprávnú ochranu detí a mládeže.

Rok 2005 bol významným z hľadiska zmien aj v oblasti náhradných rodinnoprávných vzťahov. Okrem nového Zákona o rodine, ktorý nadobudol účinnosť od 1. 4. 2005, to bol aj Zákon o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele, ktorý je účinný od 1. 9. 2005. Jednou z najvýraznejších zmien je skutočnosť, že podľa Zákona o rodine rozhoduje o osvojiteľnosti dieťaťa súd, čím zaniká priestor na doterajšie rôzne interpretácie tzv. právnej voľnosti dieťaťa.

Je ťažké už teraz hodnotiť dopad týchto výrazných právnych zmien na náhradnú starostlivosť. V každom prípade je to, podľa môjho názoru, kvalitná právna základňa na zabezpečenie náhradného rodinného prostredia deťom, celý proces sprostredkovania náhradnej rodinnej starostlivosti je podrobne rozpracovaný, ale v prvom rade zdôrazňuje táto právna úprava prioritné právo dieťaťa vyrastať v prirodzenom rodinnom prostredí, má právo predovšetkým na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Právne zmeny, najmä zákon o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele priniesol celý rad opatrení podporujúcich toto právo dieťaťa.

Ďalšou zmenou v tejto oblasti je zákon č. 627/2005 Z. z. o príspevkoch na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa účinný od 1. januára 2006, ktorým sa finančne podporujú všetky spôsoby náhradnej starostlivosti, ktoré nahrádzajú výchovnú a osobnú starostlivosť o dieťa v rodinnom prostredí v prípadoch, keď dieťa prišlo z rôznych dôvodov o vlastné rodinné prostredie, aby sa predišlo zabezpečovaniu starostlivosti o dieťa nariadením ústavnej starostlivosti. Do účinnosti tohto zákona sa finančne podporovala len pestúnska starostlivosť.

Centrum kladie veľký dôraz na tieto postadopčné správy a neustále sa informuje u ústredných orgánov prijímajúcich štátov na tzv. postadopčný servis, ktorý je poskytovaný adoptívnym rodičom a deťom po príchode do krajiny. V niektorých krajinách však účel postadopčného servisu možno nie je osvojiteľom dostatočne vysvetlený a mnohokrát ho chápu skôr ako nejakú kontrolu, a nie ako formu pomoci a poradenstva. Vzhľadom k tomu, že medzištátno osvojenie dieťaťa môže okrem pozitív priniesť aj množstvo ťažko zvládnuteľných situácií a problémov, s ktorými sa adoptívna rodina musí vedieť popasovať, účelom vypracovávania postadopčných správ je včasné odhalenie možných problémov s adaptáciou dieťaťa v adoptívnej rodine a pomoc dieťaťu aj rodine.

Centrum pre medzinárodnoprávnú ochranu detí a mládeže ako ústredný orgán v zmysle Dohovoru, ktorý má byť určitým garantom dodržiavania základných princípov Dohovoru v procese medzištátnych osvojení, sa neustále usiluje o čo najtransparentnejší priebeh celého procesu na území Slovenskej republiky.

■ **Aké sú vaše osobné predstavy a vízie pri celkovom zlepšovaní podmienok pre deti a ich úspešné osvojenie, resp. pri hľadaní náhradných rodín?**

Pokiaľ môžem hovoriť o mojich predstavách o náhradnej rodinnej starostlivosti do budúcnosti, myslím si, že trendom náhradného rodičovstva by mala byť jednoznačne kvalita. Veľmi si vážim náhradných rodičov, ktorí dokázali prijať do svojej rodiny cudzie dieťa, prijať jeho inakosť, rozvíjať ju, neuzatvorili sa s touto výnimočnosťou svojej novej – inej rodiny pred svetom. S úctou pozerám najmä na náhradných rodičov, zväčša pestúnov, ktorí sú otvorení komunikácii a spolupráci s rodičmi dieťaťa – samozrejme, ak je to v záujme dieťaťa, a poskytujú pohodlie svojho domova deťom, ktoré to potrebujú na určitý čas. Najmä v pestúnskej starostlivosti a náhradnej osobnej starostlivosti by bolo do budúcnosti vhodné zdôrazňovať ich dočasnú a hľadať možnosti návratu dieťaťa späť do jeho rodiny.

Čo sa týka osvojenia, súčasná situácia poukazuje na to, že v popredí celého osvojenia musí byť vždy dieťa, ako bytosti so svojimi potrebami. Adopciu nemožno riešiť vlastné problémy, zaplniť „prázdne miesto“ vo svojom živote. Ako píše Elene Licastro v publikácii ABC Adopcie „Adopcia nie je udalosť, ale proces, ktorý trvá celý život. Manželia adopciou otvárajú dvere svojho domova, srdca a myseľ niečomu odlišnému. Stať sa adoptívnymi rodičmi znamená mať niečo, čo iní nemajú, výnimočnosť.“

Mgr. BRANISLAV KARVAŠ
Mgr. MARTIN LABANC

odbor mediálny a informačný ÚPSVR

Táto naša snaha bola viackrát zo strany zahraničia ocenená a aj z tohto dôvodu je v súčasnosti veľký záujem o adopciu detí zo Slovenska. Centrum dnes eviduje 142 žiadostí zahraničných žiadateľov.

Aj keď Centrum sprostredkúva medzištátno osvojenie a venuje sa v celom systéme starostlivosti o dieťa práve tejto oblasti, prácu s biologickou rodinou dieťaťa a návrat detí do pôvodných rodín, ako aj systém vnútroštátno osvojenia, považujeme za absolútny základ ochrany detí na národnej, ako aj na medzinárodnej úrovni. Dôkladné napĺňanie princípu ochrany najlepšieho záujmu dieťaťa pri zabezpečovaní rodinného prostredia, možno v podmienkach Slovenska (kde je téma adopcií ešte stále tabuizovaná témou) dosiahnuť jedine prostredníctvom vzájomnej spolupráce medzi štátnymi, neštátnymi subjektmi, súdmi a obcami, pričom v popredí záujmu musí neustále stáť blaho dieťaťa, jeho potreby a záujmy.

HELENA CHRZANOVÁ,

riaditeľka Centra pre medzinárodnoprávnú ochranu detí a mládeže

Základným cieľom Konceptcie je zníženie celkového počtu detí s nariadenou ústavnou starostlivosťou v Slovenskej republike. Na dosiahnutie uvedeného cieľa je nevyhnutné realizovať niekoľko čiastkových cieľov.

ZNÍŽENIE PRIEMERNEJ DĹŽKY POBYTU DIEŤAŤA V DED

Výsledky prieskumu zo všetkých detských domovoch z decembra 2005 poukazujú, že priemerná dĺžka pobytu dieťaťa s nariadenou ústavou starostlivosťou, umiestneného v detskom domove, sú štyri roky a deväť mesiacov. Uvedený údaj sa začne systematicky sledovať a vyhodnocovať v každom detskom domove individuálne podľa internej normy ÚPSVR č. IN-083/2005 Mesačné hlásenie obložnosti detských domovov v kraji. Norma nadobudla účinnosť od 1. 1. 2006.

► v prípade potreby sa detský domov zapojí do sprostredkovania náhradnej rodinnej starostlivosti za účelom doplnenia aktuálnych informácií o dieťati;

► d) vytvoriť podmienky na pobyt tehotnej ženy od začiatku šiesteho mesiaca tehotenstva a ženy po pôrode a jej dieťaťa počas dojčenia, najdlhšie do šiestich mesiacov veku dieťaťa. Je potrebné v každom kraji vytvoriť adekvátne kapacity v detských domovoch pre pobyt tehotnej ženy a ženy po pôrode a jej dieťaťa počas dojčenia z dôvodu pomoci a podpory vytvárania

voch je potrebné postaviť na zásadách, ako sú plánovitosť, monitoring a pravidelné prehodnocovanie;

► b) zvýšiť počet detí zaradených do profesionálnych rodín v detských domovoch. Vykonávanie ústavnej starostlivosti, predbežného opatrenia alebo výchovného opatrenia v profesionálnych rodinách má prednosť pred ich vykonávaním v samostatných skupinách a v špecializovaných samostatných skupinách. Prvoradou prioritou je, aby detské domovy v spolupráci s určenými úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny prijali všetky potrebné opatrenia na vytvorenie podmienok na zabezpečenie výkonu ústavnej starostlivosti v profesionálnych rodinách, do ktorých budú zaradované deti po diagnostickom pobyte v samostatnej diagnos-

Ciele a úlohy Konceptcie vykonávania

zameraných na roky 2006 – 2007 s výhľadom na roky 2008 – 2010

Na zníženie priemernej dĺžky pobytu dieťaťa v detskom domove je nevyhnutné reálne:

► a) pri realizácii individuálneho plánu rozvoja osobnosti dieťaťa zvýšiť pozornosť na sociálnu prácu s dieťaťom a jeho rodinou s cieľom stanovenia návrhov riešenia situácie dieťaťa, najmä možnosť návratu do pôvodnej rodiny, zverenia do náhradnej osobnej starostlivosti a sprostredkovania náhradnej rodinnej starostlivosti;

► b) vytvoriť podmienky v detských domovoch na stretávanie sa dieťaťa s jeho rodičmi a aktívnu prácu s pôvodnou rodinou. Každý detský domov vytvorí vhodné podmienky na prácu s rodinou dieťaťa, súčasťou ktorých môžu byť aj podmienky na krátkodobý pobyt rodičov v detskom domove. Účelom je poskytnutie pomoci na ulahčenie priebehu stretnutí, na rozvoj a úpravu ich vzájomných vzťahov a na úpravu rodinných pomerov dieťaťa;

► c) vytvoriť podmienky na bezproblémové sprostredkovanie náhradnej rodinnej starostlivosti. Každý detský domov vytvorí vhodné podmienky na prípravu dieťaťa, ktorému je potrebné sprostredkovať náhradnú rodinnú starostlivosť, a to vytvorením:

► priestorových podmienok v detskom domove, vhodných na nerušený priebeh nadviazania osobného vzťahu dieťaťa, ktorému treba sprostredkovať náhradnú rodinnú starostlivosť so žiadateľom,

► personálnych podmienok – zabezpečiť odborníkov s profesným zameraním na zvládnutie obsahu prípravy. Nevyhnutným obsahom prípravy dieťaťa je poskytnutie sociálneho poradenstva, psychologické starostlivosti a informácií o účinkoch náhradnej rodinnej starostlivosti primerane veku a rozumovej vyspelosti dieťaťa a zohľadniť názor dieťaťa,

základného vzťahu medzi rodičom a dieťaťom, a zároveň zníženia najväčšej skupiny detí, ktoré sú umiestňované na základe rozhodnutia súdu do detských domovov (deti do troch rokov veku);

► e) kvalitatívne zmeny spolupráce s akreditovanými subjektmi, ktoré sú zriaďovateľmi detských domovov. Možnosť zapojenia akreditovaných subjektov a vzájomnej spolupráce sa výrazne zvýšili. Určené úrady práce, sociálnych vecí a rodiny zhodnotia možnosti, potreby zapojenia akreditovaných subjektov a monitoring sledovania kapacít vo všetkých detských domovoch za účelom vypracovania priorit na jednotlivé roky.

HUMANIZÁCIA STAROSTLIVOSTI O DETI S NARIADENOU ÚSTAVNOU STAROSTLIVOSŤOU V DED

Proces humanizácie starostlivosti o deti s nariadenou ústavou starostlivosťou v detských domovoch je nutný najmä za účelom vytvorenia vhodného prostredia pre zdravý vývin dieťaťa počas jeho dočasného umiestnenia v detskom domove.

V procese humanizácie starostlivosti v detskom domove je nevyhnutné reálne:

► a) skvalitniť individuálny plán výchovnej práce ako súčasť individuálneho plánu rozvoja osobnosti dieťaťa, ktorý má sledovať najlepší záujem dieťaťa. Základom vypracovania plánu výchovnej práce s dieťaťom je zistenie jeho individuálnych potrieb na základe stupňa vývinu a osobných predpokladov prostredníctvom odborných diagnostických činností. Pri príprave výchovných plánov v detských domovoch je žiaduce vychádzať z tvorivo humanistického prístupu, alebo iných progresívnych škôl a smerov vo výchove, ktoré sa na Slovensku využívajú a z rešpektovania potrieb dieťaťa. Realizáciu výchovných plánov v detských domo-

tickej skupine do 1 roku veku od 1. 1. 2007 a zaradovanie detí do 3 rokov veku od 1. 1. 2009 s výnimkou dieťaťa, ktorého zdravotný stav vyžaduje osobitnú zvýšenú opateru a starostlivosť v špecializovanej samostatnej skupine. Ďalej je potrebné, aby detské domovy vytvárali podmienky v samostatných domoch alebo bytoch, ktoré sú vymedzenou časťou detského domova tak, aby zabezpečili individuálnu starostlivosť o dieťa s nariadenou ústavou starostlivosťou;

► c) zjednotiť výšku finančného odmeňovania profesionálnych rodičov;

► d) zabezpečiť vykonávanie diagnostických činností a zriadiť samostatné diagnostické skupiny. Kreovanie odborných tímov a realizácia odbornej diagnostickej činnosti je z pohľadu naplňovania potrieb a vypracovania individuálnych plánov rozvoja osobnosti dieťaťa umiestneného v každom detskom domove nepostrádateľná;

► e) vytvárať špecializované samostatné skupiny. Zákon č. 305/2005 Z. z. dáva možnosť vytvárania šiestich typov špecializovaných samostatných skupín pre deti. Ústavná starostlivosť, predbežné opatrenie a výchovné opatrenie sa vykonáva v špecializovaných samostatných skupinách na základe výsledku odbornej diagnostiky, a to v prípadoch, keď to nie je možné zabezpečiť v samostatných skupinách. V súlade s individuálnymi plánmi rozvoja osobnosti dieťaťa a naplňaním potrieb dieťaťa bude potrebné vytvárať špecializované samostatné skupiny v detských domovoch podľa potrieb každého kraja, najmä pre deti s poruchami správania, drogovu závislé a pre deti s ŤZP;

► f) podporiť vytváranie špecializovaných samostatných skupín pre mladých dospelých. V rámci procesu humanizácie starostlivosti a zvyšovania perspektívy

úspešného osamostatňovania sa mladých dospelých je potrebné v spolupráci s príslušným úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, obcou, detským domovom a mladým dospelým vypracovať plán osamostatnenia sa mladého dospelého v súlade s plánom sociálnej práce. V každom kraji je potrebné vytvoriť kapacity špecializovaných samostatných skupín pre mladých dospelých. Tieto samostatné skupiny je vhodné vytvárať najmä v mestách s možnosťami pracovného uplatnenia, resp. s prístupom k ďalšiemu vzdelávaniu. Pre mladých dospelých so zdravotným postihnutím, ktorí sa nemôžu osamostatniť vzhľadom na svoj zdravotný stav, je potrebné zabezpečiť v spolupráci s obcou, vyšším územným celkom alebo akreditovaným subjektom,

ZJEDNOTENIE VÝKONU ÚSTAVNEJ STAROSTLIVOSTI A OCHRANNEJ VÝCHOVY

Zjednotenie problematiky detí s nariadenou ústavnou starostlivosťou pod gesciou MPSVR SR je proces vyplývajúci zo zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zo zákona č. 305/2005 Z. z.. Slovenská republika, ako jedna z mála postkomunistických krajín EÚ, začala so zjednocovaním podmienok výkonu ústavnej starostlivosti pre všetky deti pod gesciou jedného rezortu.

Zabezpečenie tohto procesu si vyžaduje vytvorenie podmienok pre:

► a) deti s nariadenou ústavnou starostlivosťou umiestnené v špeciálnych

VYUŽÍVANIE VÝCHOVNÝCH A PREDBEŽNÝCH OPATRENÍ

Je potrebné prijať opatrenia na prechádzanie umiestňovania detí do detských domovov a využívanie iných opatrení, ako napr. výchovné opatrenia.

DETSKÝ DOMOV PRE MALOLETÝCH BEZ SPRIEVODU

Výsledkom aplikácie medzinárodného Dohovoru o právach dieťaťa, Smernice HCR a ACRE, Rezolúcie EÚ o maloletých bez sprievodu dospelých a iniciatívy MPSVR SR pri príprave zákona č. 305/2005 Z. z. bolo vytvorenie legislatívneho priestoru pre detský domov pre maloletých bez sprievodu. V priebehu rokov 2002 až 2004 na území Slovenskej republiky má počet nájdených maloletých bez sprievodu klesajúci trend.

V priebehu roku 2005 určený Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín zriadil ako organizačnú súčasť Detského domova Detské mestečko – Detský domov pre maloletých bez sprievodu v Hornom Orechovom. Súčasná kapacita zariadenia je stanovená na 16 miest, najmä pre chlapcov. V priebehu rokov 2005 a 2006 sa realizuje rekonštrukcia za účelom zvýšenia kapacity na 38 miest (20 miest pre chlapcov, 10 miest pre dievčatá a ďalších 8 miest podľa potreby).

ZVYŠOVANIE KVALITY PRÁCE V DETSKÝCH DOMOVOCH

Zvýšenú pozornosť je nutné venovať systematickému vzdelávaniu s cieľom zvyšovania odborných zručností, ďalšiemu odbornému rastu zamestnancov detských domovov a zvýšeniu kvality práce v detských domovoch.

Za týmto účelom je potrebné:

a) zaviesť supervíziu v detských domovoch. S cieľom zvyšovania kvality a profesionality práce v detskom domove je potrebné, aby si každý detský domov vypracoval a realizoval program internej alebo externej supervízie zameraný podľa svojich potrieb;

b) zvyšovať a prehlbovať kvalifikáciu zamestnancov detských domovov v súlade s programami a projektmi Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny a Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, prípadne iných subjektov;

c) vypracovať internú normu k príprave profesionálnych rodičov. V zákone č. 305/2005 Z. z. sa prvýkrát stanovili základné podmienky prípravy profesionálnych rodičov. Zákonné ustanovenia je potrebné metodicky usmerniť internou normou Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny najmä k obsahu, forme a systému organizácie prípravy profesionálnych rodičov.

Mgr. KRISTIÁN KOVÁCS

odbor sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately ÚPSVR

ústavnej starostlivosti

prijatie do zariadenia sociálnych služieb;

► g) zjednotenie podmienok v detských domovoch. Napriek tomu, že transformácia „internátnych“ detských domovov je dlhodobý a prebiehajúci proces, ktorý sa systematicky začal cielene realizovať už v roku 2000, nepodarilo sa vytvoriť podmienky vyplývajúce zo zákona 305/2005 Z. z. vo všetkých detských domovoch na Slovensku. Je to spôsobené najmä presunom detí zo špeciálneho školstva, limitovanými finančnými zdrojmi a náročnosťou zmeny pracovných návykov. Proces si vyžaduje zmeny:

- v podmienkach starostlivosti,
- v priestorových podmienkach,
- v personálnej štruktúre,
- v ekonomicko-hospodárskych podmienkach.

Zvýšenú pozornosť je žiaduce venovať kvalitatívnym podmienkam v detských domovoch, nakoľko cieľom zjednotenia podmienok starostlivosti nie je vytváranie nadštandardných materiálnych a priestorových podmienok;

► h) vytvárať podmienky na integráciu detí s postihom. Dotýka sa najmä detí s telesným, mentálnym, zmyslovým postihnutím a ich kombináciou a detí s ťažkým zdravotným postihnutím. Pri umiestňovaní detí s postihom v detských domovoch je potrebné vychádzať z individuálnych plánov rozvoja osobnosti dieťaťa, ktoré by mali podporovať proces integrácie detí s postihom, napr. umiestnenie telesne postihnutého dieťaťa do profesionálnej rodiny alebo samostatnej skupiny, ak to je v záujme dieťaťa. Umiestnenie dieťaťa do špecializovanej samostatnej skupiny pre deti s ŤZP môže byť iba v tých prípadoch, ak to je v súlade s individuálnym plánom rozvoja osobnosti dieťaťa a výsledkom diagnostikovania dieťaťa.

materských školách internátnych a v špeciálnych základných školách internátnych (doterajšia pôsobnosť MŠ SR). Do 31. 8. 2006 je potrebné vytvoriť podmienky na zabezpečenie presunu ešte pre 446 detí s nariadenou ústavnou starostlivosťou z jedenástich špeciálnych škôl internátnych.

► b) deti umiestnené v školských zariadeniach, v ktorých sa vykonáva rozhodnutie súdu (reedukačné a diagnostické zariadenia, doterajšia pôsobnosť MŠ SR). Podľa zákona č. 305/2005 Z. z., § 100 ods. 11, orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately zabezpečia a utvoria do 30. 6. 2008 podmienky na prechod školských zariadení, v ktorých sa vykonáva rozhodnutie súdu, do zriaďovateľskej pôsobnosti určených orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. V praxi to znamená zabezpečiť presun 23 zariadení s celkovou kapacitou pre cca 1 000 detí;

► c) deti s nariadenou ústavnou starostlivosťou so zdravotným postihnutím, ktoré sú umiestňované v domovoch sociálnych služieb pre deti s celoročným pobytom. Podľa § 100 ods. 10 zákona č. 305/2005 Z. z. sa konštatuje, že domovy sociálnych služieb pre deti s celoročným pobytom prijímajú deti s nariadenou ústavnou starostlivosťou do 31. 12. 2008. Orgány sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately zabezpečia a utvoria do 31. 12. 2008 podmienky pre prijímanie všetkých detí so zdravotným postihnutím, ktoré majú nariadenú ústavnu starostlivosť, v zariadeniach zriadených podľa tohto zákona – detské domovy. Očakávame, že v priebehu rokov 2007 až 2010 budeme potrebovať vytvoriť a vybaviť adekvátne kapacity približne pre 500 detí so zdravotným postihnutím.

V roku 2002 sa do programového vyhlásenia súčasnej vlády dostali zásadné opatrenia s cieľom zmeniť fungovanie sociálneho systému. Navrhované riešenia reagovali najmä na:

- ▶ **1. vysokú, takmer 20 %-nú nezamestnanosť,**
- ▶ **2. nepružný trh práce a širokú nespokojnosť so zákonníkom práce,**
- ▶ **3. veľkú mieru zneužívania systému sociálnej pomoci, absenciu motivácie a aktivity,**
- ▶ **4. zložitý mechanizmus podporných príspevkov pre rodiny, testovanie príjmu pri prídavkoch na dieťa,**
- ▶ **5. neudržateľný a nespravodlivý dôchodkový systém, ktorý prinášal chudobu pre všetkých, dôchodkami v rozpätí od 4 630 – 9 219 Sk, bez ohľadu na celoživotné úsilie občana.**

Sociálna reforma, ktorá sa pripravila v roku 2003 a vstúpila do praxe od 1. 1. 2004, prebehla v 3 kľúčových oblastiach:

- ▶ **1. trh práce**
- ▶ **2. sociálna pomoc a podpora rodín**
- ▶ **3. dôchodkový systém.**

Odpočet, aktuálne výzvy a riešenia v sociálnej politike

1. ODPOČET

TRH PRÁCE

Reformy spustené v tejto oblasti nastolili zdravý trend, ktorý predovšetkým umožnil:

- ▶ postupne znižovať nezamestnanosť, zo známych alarmujúcich čísel viac než 500-tisíc v roku 2002 na približne 330-tisíc súčasných evidovaných nezamestnaných,
- ▶ priniesť do systému pružnosť a flexibilitu, aj vďaka tomu je dnes zamestnaných o 100 000 ľudí viac, ako na začiatku volebného obdobia, pričom zamestnanosť stabilne rastie.

K týmto výsledkom prispeli najmä 2 nástroje:

- ▶ **novela Zákonníka práce**, ktorá zabezpečila väčšiu slobodu pracovnej sily, zaviedla nové flexibilnejšie formy zamestnávania a posilnila pozíciu kolektívneho vyjednávania na podnikovej úrovni,
- ▶ **nový systém služieb zamestnanosti a plošné využitie prostriedkov z Európskeho sociálneho fondu prostredníctvom národných programov**, ktoré priniesli nárokovateľné nástroje, nové podporné projekty pre znevýhodnené skupiny prostredníctvom tvorby pracovných miest aj u malých zamestnávateľov, samospráv a mimovládnych organizácií. Cez nástroje aktívnej politiky trhu práce sa vytvorilo viac ako 20 tisíc pracovných miest.

SOCIÁLNA POMOC, PODPORA RODÍN

Reformy zaviedli prvky motivácie, ktoré obmedzili pasívne poberanie sociálnych dávok a položili základy k tomu, aby sociálna pomoc nebola pascou chudoby. V oblasti rodinnej politiky došlo k previazaniu rodinných príspevkov na školskú dochádzku detí, ako aj k rozšíreniu možností poberania rodičovského príspevku popri zamestnaní.

- ▶ **Od roku 2004 má každá rodina nárok na detský prídavok**, navyiac, každej rodine, v ktorej čo len jeden žiteľ pracuje, poskytujeme mesačný daňový bonus na dieťa. Dnes tak poberá viac ako 1000 Sk mesačnú podporu na jedno dieťa okolo 500-tisíc rodičov.
- ▶ **Vytvorili sme nové predpoklady pre podporu rodičov starajúcich sa o najmenšie deti.** Plný rodičovský príspevok vo výške 4 320 Sk už dnes poberá 120-tisíc rodičov bez ohľadu na to, či pracujú, alebo sa starajú o dieťa doma.
- ▶ **Pre sociálne najslabšie rodiny sme zaviedli dotácie na stravu a školské pomôcky, ako aj prospechové štipendiá.** Poberá ich okolo 80-tisíc detí. Od 1. 1. 2006 sme ich rozšírili na všetky rodiny, ktorých príjem je pod hranicou životného minima.
- ▶ **Zvýšili sme podporu náhradnej starostlivosti**, čím v tomto roku vzrástol objem príspevkov v tejto oblasti na 301 mil. Sk oproti roku 2002, keď to bolo okolo 120 mil. Sk.

DÔCHODKOVÝ SYSTÉM

Vytvorili sme nový dôchodkový systém, ktorý dáva budúcnosť do rúk ľuďom samým. Je odpoveďou na predpokladaný nárast počtu starších ľudí a na potrebu vyšších dôchodkov novými formami dôchodkového sporenia a zavedením zásluhovosti v priebežnom systéme.

Zaviedli sme:

- ▶ **nový 2. pilier**, ktorý znamená sporenie na dôchodok a vlastníctvo svojho osobného účtu s možnosťou dedenia, dnes si sporí na dôchodok už viac než milión občanov, ktorí vlastnia už viac ako 10 mld Sk,
- ▶ **spravodlivejšie priznávanie dôchodkov v 1. pilieri**, ktoré zohľadňujú počet odpracovaných rokov a výšku mzdy,

- ▶ **možnosť odísť skôr aj neskôr do dôchodku**, možnosť pracovať a poberať dôchodok, čo v súčasnosti využíva viac než 60 000 občanov.

2. VÝZVY

Reforma celého sociálneho systému priniesla celý rad otázok a sprievodných problémov, ktoré sa objavili najmä v procese jej implementácie. Nie všetky nedostatky, či chyby sa podarilo novelami odstrániť. Napriek tomuto kvalitatívnemu posunu v problémoch, ktoré boli identifikované na začiatku funkčného obdobia tejto vlády, stále pretrvávajú vážne výzvy, ktoré sa ani v uplynulých troch rokoch nepodarilo vyriešiť. Z nich za najdôležitejšie považujem:

- ▶ **1. Vysoký počet dlhodobozamestnaných (nezamestnaných viac ako 1 rok je 68 % z celkového počtu), pre ktorých ani motivačná sociálna politika nevytvorila dostatok príležitostí k získaniu trvalejšej práce.**
- ▶ **2. Stále zložitý a nie veľmi prehľadný systém sociálnej pomoci a podpory (vznikol celý rad nových dávok a príspevkov, o ktoré nie je vysoký záujem), ich čerpanie je komplikované a nedostupné.**
- ▶ **3. Vytvorenie rozdielov medzi jednotlivými kategóriami dôchodcov po spustení nového dôchodkového systému (riešime novelou, o ktorej rozhodla NR SR v apríli).**
- ▶ **4. Nepresadenie zásadnej reformy v systéme sociálnych služieb (pripra-**

vený zákon nie je možné vzhľadom na skrátene funkčné obdobie vlády v NR SR prerokovať a schváliť).

► 5. Absencia významných nástrojov podpory dostupného bývania pre rodiny (trh s nájomnými bytmi je pre väčšinu možných žiadateľov nedostupný).

3. RIEŠENIA

V nastupujúcej predvolebnej kampani sa začínajú objavovať návrhy rôznych politických strán k tomu, ako ďalej pokračovať v reforme, či ako meniť sociálny systém. Som presvedčená, že by bolo veľkou chybou, ak by sa zrealizovali opatrenia, ktoré by:

► 1. znamenali návrat k zákonníku práce z roku 2002, ktorý zlyhal,

prácu kombináciou sociálnej dávky a mzdy. Predpokladám, že vzrastie motivácia zamestnávateľov, keďže náklady na prácu budú nižšie, ale umožníme aj zvýšiť seberealizáciu a dôstojnosť nezamestnaných prácou s reálnym predpokladom neskoršieho samostatného trvalejšieho zamestnania.

► 2. Hlavným problémom, najmä mladých rodín, dnes nie je výška jednorazového príspevku pri narodení dieťaťa, ale dostupné bývanie. Preto v tejto oblasti nepodporujem nástroje, ktoré vedú k ďalšiemu zadlžovaniu v čase, kedy je mladá rodina najzraniteľnejšia a potrebuje sa postaviť na nohy. **Presadzujem podstatné zvýšenie dostupnosti nájomného bývania aj pre ohrozené sociálne skupiny (mladé rodiny, osamelí rodičia s deťmi, či dôchodcovia)**

ných miest pre medzitrh práce a komunitnú prácu, tiež dobudovanie siete predškolských zariadení a centier voľnočasových aktivít.

► 5. Schválenie novely zákona o sociálnom poistení NR SR, čo bude znamenať zabezpečenie dorovnania jednotlivých typov dôchodkov v súvislosti s prechodom na nový dôchodkový systém. **Výraznejšiemu zjednodušeniu a efektívnosti systému, ako aj predpokladu k budúcemu zníženiu odvodových sadzieb, pomôže presun výberu odvodov na daňové úrady. Následne navrhujem, aby sa reálna cena práce transformovala na hrubú mzdu zamestnanca, ktorá je na jeho výplatnej páske. V oblasti 2. piliera sa budem zasaďovať za ústavný zákon, ktorý**

► 2. odstránili motivačný rozdiel medzi príjmom z práce a sociálnou dávkou,

► 3. či ohrozili stabilitu dôchodkového sporenia v 2. pilieri.

Za znepokojujúce tiež považujem také kroky, ktoré by bez súvislejších systémových riešení, viedli len k zvyšovaniu niektorých jednorazových príspevkov. Som presvedčená, že kľúčové riešenia piatich zásadných výziev súčasnej sociálnej politiky sa musia uskutočňovať v trojuholníku **Rodina – Práca – Bývanie**. Musia to byť také nástroje, ktoré pružne reagujú na sociálnu situáciu v každom období života rodiny. Presadzujem 5 zásadných krokov, ktoré by mohli byť piliermi nového programového vyhlásenia vlády v sociálnej oblasti:

► 1. 68 % dlhodobo nezamestnaných, a viac ako 60 % nezamestnaných bez maturity nie je možné v súčasnosti zamestnať štandardnými trhovými nástrojmi. Zároveň je pre týchto ľudí, ale aj pre spoločnosť, zlé, ak sú mimo pracovného trhu a dostávajú len sociálne dávky. **Mojím cieľom je vytvoriť medzitrh práce prostredníctvom systému, ktorý zabezpečí dostatočný príjem za**

tak, aby štátna podpora primárne smerovala k možnosti budovania nájomných bytov prostredníctvom samospráv alebo zamestnávateľov, a tak vznikla v tejto oblasti reálna súťaž.

► 3. Súčasný systém sociálnej pomoci či podpory obsahuje prvky motivácie, avšak nedokáže flexibilne a najmä jednoducho reagovať na konkrétne životné situácie rodín. **Preto navrhujem jeho premenu z výplaty priamych príspevkov na systém rodinných účtov tak, aby si rodina mohla čerpať prostriedky v závislosti od svojej životnej situácie. Nečerpanie z nich by znamenalo šetrenie do budúcnosti a možnosť využitia týchto financií napríklad pri nástupe dieťaťa na samostatnú životnú dráhu.**

► 4. Rodiny, dôchodcovia, či zdravotne postihnutí občania potrebujú moderný systém rodinných a sociálnych služieb. Na ministerstve práce je pripravený nový zákon, ktorého cieľom je zabezpečiť **dostupnosť služieb všetkým, ktorí ich potrebujú; rovnoprávnosť pre poskytovateľov; spravodlivú odmenu tým, ktorí ich vykonávajú; vytvorenie nových pracov-**

zabrání účelovému zníženiu príspevkov do 2. piliera a zabezpečí stabilitu dôchodkového systému aj prostredníctvom použitia príjmov z privatizácie výhradne na deficity priebežného systému a na štátny dlh.

Som hlboko presvedčená, že ako sociálna politika, tak aj občania potrebujú predovšetkým stabilitu, no najmä reálne pocítiť súčasné pozitívne makrovýsledky vo svojom každodennom živote. Opatrenia, ktoré som tu predstavila, sú programom pevného dna a otvoreného stropu. Neznamenajú ďalšie otrasy, ale kontinuitu, ktorá je pre stabilizáciu rodín a pre ich spokojnejší život kľúčová.

Som za sociálnu politiku, ktorá bude pokračovaním aktivizácie a motivácie, spolu s vytváraním celého radu príležitostí s cieľom aby tí, ktorí potrebujú podať pomocnú ruku, ju dostali jednoduchšie, lepšie, najmä však, aby ich naše politiky a nástroje neobchádzali.

Iveta Radičová,

ministerka práce,
sociálnych vecí a rodiny SR
www.employment.gov.sk

Krátke správy

■ PREROBENÁ ŠKÔLKA POSŁUŽI HENDIKEPOVANÝM

Z bývalej materskej školy na Osuského ulici v Petržalke bude Pracovné socializačné centrum Lepší svet. Od apríla začne poskytovať široké služby 18 mentálne postihnutým občanom, v júni k nim pravdepodobne pribudne ďalších 20 klientov. Slávnostné otvorenie centra, v ktorom bude napr. domov sociálnych služieb, chránená dielňa, poradenské a rehabilitačné stredisko, sa uskutoční v septembri.

Pravda; príloha Bratislava; tasr

■ NEZAMESTNANOSŤ OPĀŤ MIERNE KLESĽA

Miera evidovanej nezamestnanosti na Slovensku dosiahla ku koncu februára 11,66 %. V medzimesačnom porovnaní tak zaznamenala pokles o 0,16 percentuálneho bodu. Počet nezamestnaných, ktorí môžu okamžite nastúpiť do práce, bol na konci februára 298,2 tisíca. Oproti januáru tak ich počet klesol o 4 085 osôb, v porovnaní, počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie dosiahol na konci februára 337,3 tisíca, vyplýva z údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny

Hospodárske noviny; sita

■ DETVA PRIPRAVUJE DVA PRIEMYSELNÉ PARKY

Mesto Detva pripravuje dva priemyselné parky v najväčšej výrobnjej hale areálu niekdajších Podpolianskych strojární a na zelenej lúke v centre okresného sídla. Prestavba bývalej výrobnjej haly si vyžiada vyše 230 miliónov korún, z toho 220 miliónov je spoločná dotácia od štátu a z eurofondov. Do piatich rokov od jej dokončenia vytvorí v hneďom parku takmer 540 pracovných miest.

Televízna stanica TA 3

■ SPOJ PRE ĽUDÍ BEZ PRÁCE SA OPLATIL

Najmä pre potreby nezamestnaných z horného Novohradu zriadila vo februári Slovenská automobilová doprava v Lučenci autobusovú linku z Katarínskej Huty do Poltára. Obyvatelia regiónu sa po zrušení lokálnej železničnej trate Katarínska Huta – Breznička pred štyrmi rokmi a po redukcii autobusových spojov nemohli dostať do Poltára a pravidelne sa hlásiť na tamojšom úrade práce. Podľa starostky Cinobane Márie Švikruhovej situácia už bola neúnosná, keďže značná časť ľudí nemá inú možnosť dopravy ako autobus či vlak. „Na úrade práce sa len z Cinobane pravidelne hlási viac ako 300 ľudí,“ povedala. Vyťaženosť autobusového spoja, ktorý premáva vždy dopoludnia, si zástupcovia SAD a obcí vo februári overili a rozhodli, že bude premávať i naďalej. Samosprávy hornonovohradských obcí požiadali ešte začiatkom tohto roku zástupcov železníc aj o obnovenie vlakového spoja z Katarínskej Huty do Brezničky. Za obnovenie spojenia tamojší obyvatelia zozbierali asi 1300 podpisov, ktoré poslali najvyšším slovenským štátnym orgánom i vedeniu Banskobystrického VÚC. Okrem nezamestnaných sa totiž do okresného mesta nemohli dostať ani zamestnaní, ktorí pracujú v tamojších sklárňach Slovglass. Napríklad obyvatelia Mládzova musia chodiť až štyri kilometre pešo do Brezničky, aby sa dostali na ďalší spoj do Poltára. Obyvatelia obcí žiadajú železnice aspoň o dva denné spoje v oboch smeroch. „Vypočítali sme, že zavedením linky by obec musela doplácať mesačne asi 100-tisíc korún,“ povedala starostka Cinobane. Ročne by tak išlo zhruba o 1,2 milióna korún, čo si nemôžu dovoliť.

Sme; tasr

■ POHODOVÉ DOMÁCE PROSTREDIE

Bratislavská mestská časť Devínska Nová Ves má prvý dom sociálnych služieb Senecio. Zariadenie je určené pre dospelých s ľahším psychickým a fyzickým postihnutím

z Bratislavy a okolia, ktorí si vyžadujú sústavnú opatrovateľskú starostlivosť inou osobou. „Je pre 26 ubytovaných klientov a zatiaľ ich máme 12 vo veku od 50 do 89 rokov“, uviedla jeho riaditeľka Mária Kelová. Senecio má vlastnú kuchyňu, práčovňu so žehliarňou i spoločenské priestory. „Nie sme domov dôchodcov a snažíme sa klientom vytvoriť pohodové domáce prostredie.“ Sú v kontakte s rodinnými príslušníkmi, ktorí ich môžu denne navštevovať, v prípade nutnosti tam môžu aj prenocovať. Pre klientov chcú pripravovať v dome besedy a kultúrne programy, aj ich zaviezť na podujatia v obci. Tamojšia samospráva dom sociálnych služieb zrekonštruovala za vyše 26 miliónov Sk. Z bývalej materskej školy v pokojnej časti vznikol nový dvojposchodový objekt s plochou 1200 štvorcových metrov. Patrí k nemu vonkajší areál, ktorý plánujú upraviť, zatravníť a osadiť lavičkami.

Večerník; tasr

■ BURZA TRHU PRÁCE PRE MLADÝCH V NOVÝCH ZÁMKOCH

Dvojdňovú burzu informácií, zameranú na pracovný trh hlavne z pohľadu študentov i absolventov stredných škôl, pripravil Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Nových Zámkoch. Boli sem pozvané stredné predstavitelia vysokých škôl z regiónu. Na burze sa oboznámi s podmienkami a požiadavkami trhu práce v regióne asi 14 až 16 stredných škôl, ktoré sa prihlásili na prezentáciu počas tejto burzy, tiež asi 30 zamestnávateľov, aj zahraničných, ktorí majú záujem ponúknuť svoje voľné miesta. Úrad práce v Nových Zámkoch eviduje mieru nezamestnanosti na úrovni celoslovenského priemeru, teda vyše 11 percent.

Rozhlasová stanica Slovensko

■ BUDÚ POMÁHAŤ

Nové občianske združenie Centrum sociálnej nádeje v Žiline už funguje. Združenie bude pomáhať predovšetkým týraným a zneužívaným deťom.

Nový Čas

■ CENTRUM PRÍSTUPNÉ VEREJNOSTI

Odo dnes môžu tí, ktorí potrebujú právnu radu a nachádzajú sa v hmotnej núdzi, požiadať o ňu aj priamo v sídle Centra právnej pomoci na Račianskej ulici. Osobné konzultácie budú právnici centra poskytovať každý pondelok a stredu od 8. do 16.30 h. Podateľňa, kde môžu občania podať osobne svoju žiadosť o poskytnutie právnej pomoci, je však otvorená každý pracovný deň od 8. do 16. h. Okrem tejto služby však centrum za poplatok 150 korún poskytuje predbežné konzultácie tým, ktorí chcú podať žiadosť, či potrebujú len základnú právnu radu. Okrem právnikov pracujú v centre aj pracovníci prvého kontaktu. Do dnešného dňa dostali od občanov 228 žiadostí o poskytnutie bezplatnej právnej pomoci.

Večerník

■ PRIEMYSELNÝ PARK POMÔŽE PROTI NEZAMESTNANOSTI

Výstavbu priemyselného parku s rozlohou 60 až 70 hektárov pripravujú v Moldave nad Bodvou v okrese Košice – okolie, kde je vyše 22-percentná miera nezamestnanosti. Z fondu Phare získalo mesto približne päť miliónov korún na projekty infraštruktúry. Primátor mesta Štefan Zachariáš dnes informoval, že už majú za sebou výberové konanie a prešovská firma RoTTel začala projektové práce na výstavbu prístupových ciest, vodovodnej a kanalizačnej prípojky, elektriny a plynu. Mesto medzitým rokuje s hlavným investorom v Maďarsku. Keďže ide o spracovateľské odvetvie, dôsledne musia posúdiť vplyv technológie na životné prostredie. Väčšia časť územia parku je v súkromnom vlastníctve. Okrem ich vykúpenia budú podľa Zachariáša najväčšie investície, až sto miliónov korún, potrebné na vybudovanie infraštruktúry.

Sme; tasr

? Má nárok na výživné dospelý syn, ktorého už raz vyhodili z VŠ, pretože neurobil skúšky, a ďalší rok nastúpil na inú školu, kde študuje aj prerušuje štúdium? V zákone o rodine to nie je, v starom bolo presne napísané, že ak raz skončí školu, nemá nárok na výživné. Zákon o SP hovorí, že ak prestane študovať, stáva sa zamestnancom alebo podnikateľom, ale nový ZR to nešpecifikuje a môže vlastne do 25 rokov veku začínať študovať a stále byť iba v prvom ročníku.

pisateľka

Podľa § 62 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov plnenie vyživovacej

► 2. Zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudne účinnosť 1. júla 2006, v § 30 ods. 3 písm. b) splnomocnil ministerstvo na vydanie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorým sa ustanoví spôsob hlásenia, registrácie a evidencie choroby z povolania a ohrozenia chorobou z povolania.

► 3. Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov v § 8 ods. 2 definuje chorobu z povolania ako chorobu, uznanú príslušným zdravotníckym zariadením, zaradenú do zoznamu chorôb z povolania uvedeného v prílohe č. 1 k tomuto zákonu, ak vznikla za podmienok uvedených v tejto prílohe.

čov a druhému rodičovi sa určuje vyživovacia povinnosť. Platiteľom prídavku na dieťa je úrad práce, sociálnych vecí a rodiny príslušný podľa miesta trvalého pobytu oprávnenej osoby. Prídavok na dieťa si uplatňoval otec dieťaťa (váš exmanžel) ako oprávnená osoba a platiteľovi ste pravdepodobne neoznámili zmenu oprávnenej osoby, keď naďalej prídavok poukazuje na účet vášho exmanžela. Pokiaľ platiteľ nemá informácie o tom, že sa konalo vo veci rozvodu manželstva a o zverení dieťaťa po rozvode manželstva, výplata prídavku nemôže byť zastavená alebo odňatá. Skutočnosť rozhodne pre výplatu prídavku je potrebné oznámiť platiteľovi prídavku. V novom konaní bude prídavok na dieťa vášmu exmanželovi odňatý a vám na základe žiadosti bude prídavok priznaný. Z podania nie je zrejmé, či rozvodové konanie je ukončené, či sa nachádzate v hmotnej núdzi a pod. Odporúčam vám obrátiť sa priamo na príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, kde oznámite a preukázate rozhodnú skutočnosť a poskytnú vám bližšie poradenstvo aj vo veci náhradného výživného, prípadne o poskytovaní dávky pre občana nachádzajúceho sa v hmotnej núdzi.

Jana Kovárová

odbor štátnych sociálnych dávok ÚPSVR

Otázky a odpovede

povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samy sa živiť. Z toho vyplýva, pokiaľ syn nebude schopný sa sám živiť (nebude mať vlastný príjem), aj keď doštuje, do tej doby je rodič povinný plniť vyživovaciu povinnosť voči dieťaťu. To platí aj opačne, deti, ktoré sú schopné sa samy živiť, sú povinné zabezpečiť svojim rodičom primeranú výživu, ak to potrebujú.

Jana Kovárová

odbor štátnych sociálnych dávok ÚPSVR

? Pracovala som od roku 1981 do 2000 ako sústružníčka. Ležala som aj na poliklinike pracovného lekárstva, kde som sa aj dvakrát odvolala, ale zbytočne. Podnik ma prepustil zo zdravotných dôvodov a ja som to podpísala. Lekárka môj stav potvrdila a stala som sa nezamestnaná. Chcela by som vedieť, či mám možnosť aj po štyroch rokoch na uznanie choroby z povolania a ako by som mala postupovať. Momentálne pracujem už tretí rok, no nie vo svojom odbore.

pisateľka

Vzhľadom na skutočnosť, že uvedená problematika patrí do vecnej pôsobnosti ministerstva zdravotníctva, resp. do kompetencie Úradu verejného zdravotníctva a jeho regionálnych úradov, odporúčame, aby sa žiadateľka obrátila o podanie podrobnej informácie na príslušný regionálny úrad verejného zdravotníctva a poskytla im podrobné informácie. Preto k tejto problematike uvádzame len základné informácie:

► 1. Postup pri hlásení a evidencii chorôb z povolania upravuje v súčasnosti už zastaralé Záväzná opatrenie č. 4/1974 – Hlásenie a evidencia chorôb z povolania, profesionálnych otráv a iných poškodení zdravia z práce, ktoré nebolo doteraz zrušené.

► 4. Podľa § 8 ods. 3 uvedeného zákona, choroba z povolania je aj choroba, ktorá bola zistená pred jej zaradením do zoznamu chorôb z povolania, najviac tri roky pred dňom jej zaradenia do tohto zoznamu.

► 5. Zákon č. 126/2006 Z. z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudne účinnosť 1. júna 2006, uvádza v prílohe č. 1 sídla a územné obvody regionálnych úradov verejného zdravotníctva.

Požiadavka o revíziu predchádzajúcich odborných záverov musí vychádzať z pretrvávajúceho nepriaznivého zdravotného stavu žiadateľky, ktorý podľa jej názoru súvisí s pracovnou činnosťou vykonávanou za podmienok uvedených v bode 3. O prehodnotenie požiada svojho ošetrojúceho lekára, ktorý zabezpečí ďalšie odborné vyšetrenie sám, alebo požiada príslušného pracovného lekára, ktorý zabezpečí ďalšie odborné vyšetrenie sám, alebo požiada príslušného pracovného lekára alebo územne príslušnú Klinikum pracovného lekárstva. Podstatné je začať u svojho ošetrojúceho lekára, ktorý má celú zdravotnú dokumentáciu.

Mgr. Radko Duda

odbor tlačový a mediálny MPSVR SR

? Exmanžel je poberateľom rodinných prídavkov, ktoré dostáva na svoj osobný účet. Dňa 6. marca 2006 moje dispozičné právo na tento účet zrušil. Môžem si na seba napísať prídavky, aj pokiaľ môj exmanžel s prepisom nesúhlasí? Čo mám robiť, prípadne aké možnosti mám, pokiaľ exmanžel bude riadne odsúdený? Mám v tomto prípade nárok na finančnú pomoc od vás? (Jedná sa o výživné na moje deti, ktoré mi pridelil súd.)

pani Gregušová

V konaní na súde o rozvode manželstva sa koná aj o zverení dieťaťa do výchovy a starostlivosti jednému z rodi-

? Už 1,5 roka sme s manželkou evidovaní nezamestnaní a rovnaký čas manželka poberá dávku v hmotnej núdzi vo výške 3 800 Sk mesačne (posudzované osoby – manželka, ja a 2 nezaopatrené deti). Od 1. 7. 2006 začnem vykonávať SZČO ako živnostník. Bude mi poskytnutý príspevok na SZČ, podľa §49 Zákona č. 5/2004 Z. z. vo výške 80 600 Sk. Použijem ho na nájom priestorov na podnikanie, odvody poisťovniam, reklamu. Môj príjem zo začiatku bude nulový (predpokladám, že asi pol roka). Chcem sa opýtať, či manželka bude i naďalej poberať dávku v hmotnej núdzi, ak nie, z akého dôvodu. Pýtal som sa na to i na príslušnom ÚPSVR, ale neveďeli mi odpovedať.

Benda

V uvedenom prípade je občan poberateľom dávky a príspevkov v hmotnej núdzi, v evidencii uchádzačov o zamestnanie je 1,5 roka, od 1. 7. 2006 začne vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť a bude mu poskytnutý príspevok v sume 80 600 Sk podľa § 49 Zákona č. 5/2004 Z. z. Podľa § 2 Zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov hmotná núdza je stav, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a fyzické osoby, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, ►

si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením. Výška dávky a príspevkov sa určí ako rozdiel medzi sumou nárokov a príjmom. Nakoľko občanovi bude poskytnutý príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť v sume 80 600 Sk, príjem rodiny bude prevyšovať sumu nárokov a nárok na dávku a príspevky nevzniká. Podľa údajov, ktoré občan uvádza, v zmysle § 12 ods. 10 Zákona o pomoci v hmotnej núdzi vznikne mu nárok na aktivačný príspevok v sume 1 700 Sk najviac po dobu 6 mesiacov, nakoľko bol dlhodobo nezamestnaný, začne vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť a pred začatím tejto činnosti bude mať zabezpečené základné životné podmienky a poskytovanú pomoc v hmotnej núdzi.

Mgr. Lýdia Ravasová

odbor pomoci v hmotnej núdzi ÚPSVR

? Chcel by som vedieť, ako uchádzač o zamestnanie, ktoré doklady akceptujú ÚPSVR, odbor služieb zamestnanosti, ako preukázanie si hľadania zamestnania. V poučení, ktoré mi bolo poskytnuté pri zaevidovaní, je uvedená aj žiadosť o prijatie do pracovného pomeru zaslaná poštou s príslušným podacím lístkom, ale podľa ústneho poučenia sprostredkovateľky zamestnania s odvolaním sa na vyhlášku, ktorá je platná od 1. 1. 2006, toto potvrdenie nebude brať do úvahy a akceptovať ako preukázanie hľadania si zamestnania.

pán Peter

Vyhláška č. 33 Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky z 19. decembra 2005, ktorá popisuje aktívne formy osobného vyhľadávania zamestnania uchádzačom o zamestnanie:

► (1) Aktívne formy osobného vyhľadávania zamestnania uchádzačom o zamestnanie podľa § 34 ods. 6 zákona sú:

a) žiadosť o prijatie do pracovného pomeru, predložená alebo zaslaná zamestnávateľovi na základe preukázateľne vyhladaného voľného pracovného miesta v informačných, poradenských alebo sprostredkovateľských systémoch o pracovných príležitostiach,

b) doklad o preukázaní osobného hľadania zamestnania u zamestnávateľa,

c) potvrdenie príslušného orgánu o prevzatí žiadosti o vydanie oprávnenia na prevádzkovanie alebo vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti s uvedením dátumu jej prevzatia,

d) preukázateľné konanie vo veci začatia poskytovania osobnej asistencie podľa osobitného predpisu, 1) (§ 58 Zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov),

e) preukázateľné konanie vo veci začatia poskytovania pracovnej asistencie podľa § 59 zákona,

f) žiadosť o sprostredkovanie zamestnania, predložená alebo zaslaná právnickej osobe alebo fyzickej osobe, ktorá vykonáva sprostredkovanie zamestnania za úhradu, alebo

g) žiadosť o prijatie do zamestnania, predložená alebo zaslaná agentúre dočasného zamestnávania.

► (2) Žiadosť podľa odseku 1 písm. a), f) a g) sa považuje za aktívnu formu osobného vyhľadávania zamestnania, len ak je v nej uvedený dátum prevzatia a podpis osoby oprávnenej na prevzatie žiadosti alebo ak je doložená poštovým podacím lístkom o jej zaslaní, alebo ak je doložená preukázaním jej odoslania elektronickou poštou.

► (3) Doklad podľa odseku 1 písm. b) od toho istého zamestnávateľa je možné opakovane predložiť až po uplynutí jedného mesiaca.

Igor Kňazovický

odbor mediálny a informačný ÚPSVR

? Som dlhodobo nezamestnaný a chcem začať podnikáť v taxislužbe. Ako SZČO som požiadal o príspevok na podnikanie. Na úrade mi tvrdia, že taxislužba je zahrňovaná do odvetvia dopravy, a preto na príspevok nemám nárok. Ja si myslím, že taxislužba je poskytovanie služieb obyvateľstvu. Viete mi poradiť?

pán Jozef

Na základe zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov, Schémy pomoci de minimis na podporu rozvoja samostatnej zárobkovej činnosti a vzdelávania samostatne zárobkovo činných osôb (Schéma DM 001/40) sa pomoc vzťahuje na všetky odvetvia hospodárstva okrem:

► pomoc v odvetviach dopravy,

► pomoc v odvetviach spojených s výrobou, spracovaním alebo marketingom výrobkov uvedených v prílohe I k Zmluve o založení ES,

► pomoc pri činnostiach súvisiacich s výrobou, hlavne pomoc priamo prepojená s vyvezenými množstvami, pri zriaďovaní a prevádzkovaní distribučných sietí alebo pri ostatných bežných výroboch spojených s vývozom,

► pomoc, ktorá je podmienená uprednostnením domácich tovarov pred dovážanými,

► pomoc v odvetví poľnohospodárstva, rybného hospodárstva a vodného hospodárstva (štátna pomoc v týchto odvetviach sa poskytuje podľa osobitných systémov patriacich do pôsobnosti príslušných ministerstiev, najmä Ministerstva pôdohospodárstva SR, Ministerstva hospodárstva SR, Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií SR),

► pomoc v oceliarskom priemysle, lodiarstvom priemysle, priemysle syntetických vlákien a v automobilovom priemysle (v týchto odvetviach sa štátna

pomoc poskytuje podľa osobitných pravidiel pod gestorstvom Ministerstva hospodárstva SR).

Vo vašom liste žiadate informáciu, či je taxislužba službou obyvateľstvu. Podľa Synonymického slovníka slovenského jazyka je to služba zabezpečujúca individuálnu prepravu osôb, prípadne aj tovaru. Z uvedeného vyplýva, že podnikanie v odvetví taxislužieb je podnikanie v odvetví dopravy a dopravných službách.

Igor Kňazovický

odbor mediálny a informačný ÚPSVR

? Chcela by som vás požiadať o informáciu súvisiacu s poskytovaním finančných prostriedkov podľa zákona o štátnej pomoci. Vzniká firme, ktorá má štatút chránenej dielne a podniká v oblasti potravinárstva, nárok uplatniť si nenávratný finančný príspevok na úhradu prevádzkových nákladov zo zdrojov štátneho rozpočtu SR a Európskeho sociálneho fondu (ak sa nemýlim, je to Národný projekt II. – de minimis)? Chcela by som to vedieť za obdobie:

► 1. ak by bola podaná žiadosť k 31. 3. 2005,

► 2. ak by bola podaná žiadosť k 31. 3. 2006.

Na ulahčenie vášho posúdenia prikladam výrobný postup prevádzky: Firma sa zaoberá spracovaním sušeného zemiakového poloproduktu (pellety), ktorého zloženie pozostáva zo zemiakovej múčky, zemiakového škrobu a ostatných prísad. Poloprodukt je v sušenom stave, okrúhleho tvaru o veľkosti v priemere 2 cm a je dovážaný zo zahraničia. Firma tento poloprodukt spracováva smažením na oleji do finálneho výrobku a balí do obalového materiálu na odbyt. Firma nie je výrobcom poloproduktu, ale len jeho spracovateľom do finálneho výrobku.

Mária zo Sklabine

Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne je možné poskytnúť v rámci činnosti "spracovanie a balenie produktu zo zemiakovej múčky, zemiakového škrobu a ostatných prísad". Príspevok môže byť poskytnutý len v prípade splnenia všetkých podmienok stanovených zákonom č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a podmienok stanovených zákonom č. 23 /1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov. Ďalšie informácie nájdete na webovej stránke Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny www.upsvr.sk pod ikonou Služby zamestnanosti, ďalej Aktívna politika trhu práce, Národné projekty.

Ing. Daniela Šajmírová

odbor metodiky APTP a projektového riadenia ÚPSVR

Druhá šanca na rodinné šťastie

Keď sa povie osvojenie, spomeniem si na šťastné tváre detí a spokojné úsmevy ich náhradných rodičov pýšiacich sa svojimi ratolestami. Ale čo všetko tomuto pocitu radosti predchádza?

Dôsledná činnosť pracovníkov úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, pracovníkov detských domovov a v prípade medzištátnych osvojení aj pracovníkov Centra pre medzinárodno-právnu ochranu detí a mládeže, ktorá musí byť zohratá, smerujúca k spoločnému cieľu – nájsť opusteným deťom náhradných rodičov s optimálnym rodinným zázemím.

Ako vyzerá proces osvojenia v prenesení do reálneho života, sa vám pokúsím priblížiť prostredníctvom konkrétneho príbehu detí, ktorým sa podarilo takýmto spôsobom nájsť náhradných rodičov v zahraničí.

Dúfam, že vám tento príbeh nielenže priblíži náročnosť procesu osvojenia, ale poslúži hlavne na zamyslenie sa nad tým, aké hodnoty sú v živote naozaj dôležité.

NEPRIAZEŇ OSUDU

Dvojičky Dáška a Dávidko pochádzajú z mimomanželského vzťahu (otcovstvo im nebolo určené). Matka požiadala o umiestnenie dvojičiat do domova. Deti nechala v nemocnici a – odišla. Sociálne pomery rodiny boli veľmi slabé, existoval predpoklad, že by matka nedokázala zabezpečiť riadnu starostlivosť o maloleté deti.

Už ako mladistvej sa jej narodil synček, o ktorého sa riadne nestarala, preto bol zverený do výchovy a opateru starej matky. Matka detí bola slobodná, nezamestnaná, poberala dávky sociálnej pomoci.

Žila v spoločnej domácnosti so svojou matkou, kde bývalo okrem nich viacero osôb. Hygiena domáceho prostredia bola na slabej úrovni – nevedela by sa postarať o svoje deti vzhľadom na svoje ekonomické podmienky a zdravotné problémy. Na pojednávaní o nariadení ústavnej výchovy súhlasila s jej nariadením.

PRÍCHOD A POBYT DETÍ V DETSKOM DOMOVE

Deti boli privezené do Detského domova v Nitre priamo z novorodeneckého oddelenia. Mali to „šťastie v nešťastí“, že bolo o ne po pôrode dobre postarané. Ale aj napriek tomu to boli deti nechcené, opustené, bez jasnej budúcnosti. Zdravotnícke zariadenie dohliadlo na ich prvé dni – v nádeji, že sa pre ne mama predsa len vráti. Ale nestalo sa tak... Ich cesta viedla do detského domova.

Detský domov matke písomne oznámil prijatie detí z nemocnice a v liste jej uviedol okrem iných informácií aj návštevne hodiny. Tá sa však ani napriek tomu neukázala, ani sa telefonicky nezaujímal, ako sa deťom darí, či sú zdravé, ako sa majú.

Sociálni pracovníci na ňu naliehali, aby ich prišla aspoň navštíviť. Ona to síce slúbila, ale neprišla, aj keď bývala v tom istom m e s t e .

Stará matka sa tiež odmietla o deti postarať. Okrem nich nemali deti nikoho. A tak sa po čase nezaujmu stali deti vhodnými na osvojenie.

ŠANCA MAŤ NOVÚ RODINU

Je v záujme každého dieťaťa, aby vyrastalo v harmonickom rodinnom prostredí, v atmosfére šťastia, lásky a porozumenia. Keď sa nedalo presvedčiť matku detí, že práve ona je tá, ktorú najviac deti potrebujú, bolo im treba hľadať lepšiu budúcnosť – náhradných rodičov, ktorí by deťom zabezpečili domov, útočisko, istotu. Tak začali pracovníci hľadať Dáške a Dávidkovi náhradných rodičov, ktorí by im poskytli bezhraničnú lásku, neustálu starostlivosť a istotu rodinného krbu.

Informácie o deťoch a ich fotografie boli k dispozícii pre všetkých žiadateľov o osvojenie. V krátkej dobe boli rozposlané všetkým úradom na Slovensku, z ktorých sa postupne vrátili odpovede na žiadosť o spoluprácu pri umiestnení detí do náhradnej rodiny. Všetky negatívne. Zostala ešte jedna možnosť: medzištátne osvojenie.

Všetky spisové materiály, dokumenty, obrazový záznam a fotografie detí boli zaslané Centru pre medzinárodno-právnu ochranu detí a mládeže. Po pár dňoch prišlo písomné vyrozumienie o tom, že deti boli zaradené do procesu medzištátneho osvojenia. Nezostalo už nič iné, len čakať.

Čakanie sa oplatil. S pokračovaním konania medzištátneho osvojenia súhlasili zahraniční žiadatelia o osvojenie z Rakúska. Začalo sa organizovať prvé stretnutie so žiadateľmi. Keďže bolo do prvého kontaktu dosť času, aj pracovníci detského domova pracovali s deťmi tak, aby ich na návštevu pripravili.

Naznačili deťom, že ich prídu navštíviť. Žiadatelia dokonca poslali deťom poštou balík s foto-

albumom a hračkami. Nič lepšie nemohli vymyslieť, bol to dobrý nápad. Deti si vedeli svojich potenciálnych náhradných rodičov predstaviť. Aj hračky mali úspech, aj keď niektoré fungovali len chvíľu.

PRVÉ STRETNUTIE

Prišiel deň prvého stretnutia. V tom čase to bolo prvé medzištátne osvojenie v Nitrianskom kraji. Všetci sme boli plní očakávaní a zvedavosti, ako to všetko dopadne.

Najprv sa stretla veľká skupina ľudí: žiadatelia, zástupcovia Ministerstva PSVR SR, pracovníci krajského a okresného úradu (dnes ÚPSVR), pracovníci detského domova, psychológ, pediater, tlmočník a právny zástupca žiadateľov. Všetko bolo dôkladne pripravené, otázky žiadateľov ohľadom detí boli zodpovedané. Pýtali sa aj na biologických rodičov detí. Celý príbeh im bol vyrozprávaný.

Žiadatelia sa zaujímali o všetko, čo sa týkalo detí – najmä ich denný režim, hry, obľúbené jedlá, činnosti. Samozrejme, nezabudli sa opýtať na ich zdravie, momentálny stav, aby sa o ne vedeli zodpovedne postarať, aby boli pripravení podať im liek, aby sa vyvarovali vecí, ktoré by sa deťom nepáčili...

Neskôr nastala chvíľa, aby sa žiadatelia zoznámili s deťmi. Zdravotná sestra, ktorá deťom bola najbližšia, išla pre ne. Osoby, ktoré tam zostali „navyš“, radšej odišli do inej miestnosti, aby nepôsobili rušivo.

Dáška a Dávidko prišli. Všetkým sa vyčaril úsmev na tvári. Aj sami žiadatelia mali čo robiť, aby svoje emócie udržali na uzde a nevrhli sa na deti a nevyobjímali ich. Deti boli úžasné, najprv váhali. Z ich tváričiek sa dalo čítať: pozerali sa na žiadateľov ako na cudzích ľudí, a pritom mali v očiach otázku – veď to sú tí ľudia z obrázku... Postupne sa však osmelili, začali vymýšľať, odbiehali od hračiek k žiadateľom, nosili im ich.

Dávidko si našiel spoluhráča na kopanie lopty, Dášku zaujímali hlavne osobné veci žiadateľov, napríklad puzdro na okuliare, ktoré mimochodom tiež dokončilo svoju funkčnosť práve v tento deň. Stretnutie sa chýlilo ku koncu. Deti sa išli umyť, aby mohli ísť obedovať. Rozlúčili sa so žiadateľmi a s veľkým úsmevom odchádzali z herne.

Znovu sa všetci stretli tak, ako predtým a hodnotili práve prežitú chvíľu. Tento zážitok je takmer neopísateľný, žiadatelia hľadali slová, ako vyjadriť svoju radosť. Aj psychologička sa vyjadřovala pozitívne, sledovala prejavy detí. Uznala, že žiadatelia boli veľmi dobre pripravení, vedeli, ako reagovať, ako pristupovať k deťom.

V ďalších dňoch sa stretnutia detí so žiadateľmi opakovali, trávili spolu čo najviac času, hrávali sa spolu, žiadatelia neskôr zostali aj na obed a aj počas poobedňajšieho spánku detí. Keď sa

deti zobudili, prvých, koho uvideli, boli nová mama a otec.

Žiadatelia boli na Slovensku štyri týždne. Mali v prenájme malý domček so záhradkou, ktorý mali úplne celý k dispozícii. Keď sa prelomili „prvé lavy“, mohli si deti vziať so sebou tam, kde bývali. Deti to najprv chápali ako výlet, až po pár dňoch, keď sa tam cítili ako doma a zoznámili sa s prostredím, zostali so žiadateľmi v domčeku aj na noc.

Na druhý deň, pri návšteve zdravotnej sestry a psychologičky v dome, naradostene ukazovali, kde spali a čím boli prikryté, žiadatelia pre deti kúpili postelňu bielizeň s hviezdikami

a mesiačikom. Priznali sa, že večer boli naozaj unavení, pretože im Dáška a Dávidko dali zabrat'. No samozrejme, že sa im nechcelo spať, keď mali pre seba ľudí, o ktorých sa nemuseli deliť s ostatnými deťmi – boli to „ich ľudia“.

Deťom viditeľne prospelo osamostatnenie sa – odchod z prostredia detského domova, bolo to vidieť na ich smelosti a komunikácii so žiadateľmi. Obavy zo zlyhania komunikácie pre jazykovú bariéru sa po prvých kontaktoch rozplynuli, deti „pochytili“ niekoľko nemeckých slovíčok a žiadatelia zopár slovenských, základné frázy si už vopred osvojili.

Počas posledných dní pobytu žiadateľov na Slovensku sa konalo aj súdne pojednávanie o zverení detí do starostlivosti budúcich osvojiteľov. Našťastie, všetko prebehlo v poriadku, nevyskytli sa žiadne problémy.

KRAJŠIA BUDÚCNOSŤ

Dáška a Dávidko odchádzali z detského domova spokojní, usmíati, šťastní. Všetci sme vedeli, že nič lepšie ich v živote nemohlo stretnúť. Ich noví rodičia si ich zamilovali, „zniesli by im modré z neba“. U dvojčiek bol vidieť výrazný posun v rozvoji reči – komunikovali v podstate dvojazyčne.

Dávid sa viac osmelil, už nebol utiahnutým dieťom. Dáška bola aktívnejšia, rýchlejšie u nej prebiehalo naviazanie na žiadateľov. Deti aktívne vyhľadávali osobnú pozornosť žiadateľov, ich spoločnosť. Presne tak to malo byť.

Pracovníkom detského domova bolo za detmi smutno, pretože práve to sú ľudia, ktorí prežívajú s deťmi ich osudy, trápenia, ale aj radosti. Tie rozžiarené očka pri odchode z detského domova v náručí svojich náhradných rodičov nám ostali v pamäti všetkým.

Tento príbeh sa skončil šťastne. Lenže čo tie ostatné rozpísané príbehy tisícok detí v detských domovoch? Akú budúcnosť im napíše život? Dá sa im nejako pomôcť?

Veríme, že áno. Len musia aj ony dostať svoju druhú šancu. Napríklad takú, akú dostali dvojčky Dáška a Dávidko z nášho príbehu. Pretože každý má právo dostať svoju druhú šancu.

Aj medzištátne osvojenie je reálnou možnosťou nájsť deťom z detských domovov náhradných rodičov.

Mgr. Timea Vašková
odbor sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately
Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Informácie:

Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR č. 380/2001 Z. z. o ochrane detí a o spolupráci pri medzištátnych osvojeniach

Kontakty:

- ▶ úrady práce, sociálnych vecí a rodiny v Slovenskej republike
- ▶ Centrum pre medzinárodno-právnu ochranu detí a mládeže
- ▶ detské domovy v Slovenskej republike
- ▶ všetky kontakty na internetovej stránke MPSVR SR

VÝROK AMIELA	sľed'	začiatok tajničky	rímskych 950	rieka v Rusku	natklo	pomôcky: abort, alias, En, rao	velikáni	príbytok	znižený tón e	pražilo		vpila	doska	časťica	siet' na ryby
náchylnosť						poves					chlp epická tvorba				
Európanka						3. časť tajničky Olívia (dom.)									
sibírsky veľtok			potrat (lek.) poletuje						apatický človek ovocné stromy						
vyrýval				alebo, po rusky Alena (dom.)				prebrala sa k životu úsek						2. časť tajničky	premiešava
	sadila druh tanca						vresovec posielala (bás.)						značka túlia ajarm		
odvážne						ženské meno zlá						predložka tenisový dvorec			
príbuzná					bojazlivo trikot							udiera nohou prípitok			
ženské meno				laby laba						ničíš ostrie zvuky					
skratka polyetylénu			zdierala metla na vymetanie pece						sú horliví plienky						
	údolie dopredu							listnáč druh repy (mn. č.)							súper
neohmata							časť stebľa obilnín gniavi					novina vlastné ose			
spojka						číslovka bodaľa							značka niklu časť úst		
požívala tekutinu					rody majúci veľa rokov						spievanie staralo sa				
titul indických feudálov				potreby huslistov pátra						kaďa štát v Amerike					
skratka Európskej komisie			položenia rýchlo, skáčuc						odoberal stratil reč						
získali								bodavý hmyz pozývala				značka hliníka snežný leopard			nachystajú váru
	obrad pomenovania kričí	hudobný nástroj					poznali Adolf (dom.)						osobné zámeno značka argónu		
vľhčí						latinský pozdrav alebo (bás.)				naša rieka symetrály					
časťica					belgický spevák mys vo Vietname							ošipaná tam			
koniec tajničky													solmi-začná slabika		
časť hlavy							inak (z lat.)						značka iridia		

Tajnička – marec 2006:

Ak chcete, aby o vás hovorili v dobrom, nehovorte nič dobré o sebe. (Pascal)

Veľmi rád sa pozerám, ako sa môj vnuk napcháva novými vynálezmi detskej stravy. Chrúme všelijaké tie guľôčky, vločky, chrumky, mušličky... Jedny sú čokoládové, iné škoricové alebo ovocné. Výber je naozaj pestrý, navyše ho veľmi silno podporuje pôsobivá reklama. Priznám sa, že si občas aj „šlohnem“ jednu-dve... No dobre. Sem-tam je tých guľičiek, či chrumiek aj viac. Zo päť-šesť. My sme mávali iba krupicovú kašu, tak si to teraz tak trochu vynahrádzujem.

Tieto malé zázraky však okrem chuti a príjemnej chrumkavosti obsahujú aj rôzne výživové doplnky, minerály, vitamíny a ešte aj „čojaviemčo“ navyše. Všetky však majú niečo spoločné.

Všetky majú na obale napísané takú zvláštnu skratku – DDD, číslo a „g“. Vypátral som, že to znamená doporučovaná, namiesto odporúčaná, denná dávka. Teda, že uvedené množstvo gramov chrumiek pokrýva minimálnu dennú potrebu dieťaťa do 7 rokov. (Mimochodom, rovnakú poznámočku môžeme nájsť aj na väčšine granúl pre psy a mačky.) Skratka konzumenta oboznamuje, že ODD, teda DDD po našom, obsahuje dostatočné množstvo všetkého, čo dieťa potrebuje: bielkovín, glycidov, aminokyselín, ako aj už spomínaných minerálov a vitamínov.

Ak si však niekto myslí, že stačí ráno dať dieťaťu na tanier príslušnú dávku chrumiek a tým pokryje všetky jeho potreby, tak sa mylí. Ani firmy s najväčším podielom na trhu, s najlepšou vývojovou – výskumnou základňou a najdlhoročnejšími skúsenosťami totiž do svojich výrobkov niektoré veľmi dôležité zložky nedodávajú. Nie sú to vitamíny, nie sú to minerály, ani iné organické, či anorganické doplnky stravy. A ak by sme ich chceli označiť skratkami bolo by to „L“, „S“ a „I“, prípadne aj „D“ – LÁSKA, STAROSTLIVOSŤ a ISTOTA, a prípadne aj DÔVERA či DÔSTOJNOSŤ. Teda LSID. Ozaj, domnievate sa, že všetky deti u nás dostávajú okrem ODD v chrumkách aj ODD LSID? Nenasýpame im ráno do mištičky iba a len tie vysokovýživné granuly?

Najmenej LSID však dostávajú deti v DeD – teda Detských domovoch. Napriek všetkej úprimnej snahe personálu totiž detský domov nikdy nie je tým skutočným domovom. A všetky tie „domovácke“ deti nesmierne túžia mať mamu, otca, súrodencu, skrátka rodinu. Svoju, svoju vlastnú. Nech by bola hocijaká.

Priznám sa, že mi nie je jasné, a ani mi nikdy nebolo, ako je možné, že počet žiadateľov o adopciu na Slovensku vysoko, vraj až niekoľkonásobne prevyšuje počet detí v detských domovoch. Pre moju úbohú hlavu nie sú pochopiteľné obštrukcie, s ktorými sa záujemcovia o osvojenie dieťaťa musia potýkať. Viem, že je potrebné pre adoptované dieťa zabezpečiť

rodinu, v ktorej by nebolo podrobované ďalším stresom, ale, medzi nami, vyrastajú všetky deti u nás v absolútne sterilnom prostredí, v rodinách

bez konfliktov, bez materiálnych problémov, kde sú rodičia rodenými pedagógmi a psychologmi? Takže, o čom je tu reč? Nestaviame latku pre prípadných adoptívnych rodičov privysoko?

A to zatiaľ berieme do úvahy iba tie „chcené“ deti. Lebo v domovoch sú aj „nechcené“, teda tie, ktoré si u nás nikto adoptovať nechce. Buď pre farbu pleti, zdravotný stav, alebo „vyšší“ vek. Pritom zo zahraničia k nám prichádzajú stovky žiadostí o adopciu aj týchto „nechcencov“.

Vytĺkať politický kapitál vykrikovaním o „predávaní našich občanov“ je v tomto prípade úbohé a trápne. Takýto „hrdinský obranca záujmov Slovenska“ mi pripadá ako ten pes na sene, ktorý sám nezerie, no druhým nedá. Pretože, ak sa nedokážeme postarať o vhodných adoptívnych rodičov pre tieto deti u nás doma, mali by zahraniční záujemcovia dostať prinajmenšom rovnakú šancu, akú majú tí naši.

Oveľa dôležitejšie než paragrafy a deklarácie je zabezpečenie ODD LSID aj pre DDeD – deti z detských domovov.

Dušan Brindza

Ilustrácia: Roman Humaj

10. ročník Študentského šperku

10. ročník celoslovenskej súťaže ŠTUDENTSKÝ ŠPERK sa uskutočnil 19. – 20. apríla 2006 v priestoroch usporiadateľa, Inštitútu pre pracovnú rehabilitáciu občanov so ZPS, Bratislava, ktorý patrí pod MPSVR SR, za účasti 16 žiakov z 9 stredných škôl SR. Pozvanie Cechu zlatníkov a klenotníkov, odborného garanta súťaže, na vyhodnotenie prijali: ministerka PSVR SR Iveta Radičová, riaditeľka Detskej linky dôvery pri UNICEF p. Eva Dzurindová a riaditeľ Puncového úradu SR Ing. Jozef Fúzia.

Cenu riaditeľky Detskej linky dôvery pri UNICEF získal Roman Klčo, žiak SOU pri IPR, za svoj variabilný náhrdelník.

text a foto:
IPR a redakcia

Ministerka Radičová blahoželá Denise Záčekovej k II. miestu v ateliérovej tvorbe na tému „Živly“.

V dielni pri práci na šperkoch na tému „Pánsky šperk“.

Ministerka PSVR SR odovzdala riaditeľovi IPR ďakovný list s darovacou listinou na 60 000 Sk na zakúpenie výpočtovej techniky.

Cenu ministerky práce získal žiak SOU pre telesne postihnutú mládež Filip Ebner. Jeden z jeho šperkov dostala ako dar od žiakov SOU.

Slovensko celkovo

Územie	Ku koncu sledovaného mesiaca v %	Ku koncu predchádz. mesiaca v %
SLOVENSKO	11,42	11,66

Poradie krajov

Územie	Ku koncu sledovaného mesiaca v %	Ku koncu predchádz. mesiaca v %
Banskobystrický kraj	18,37	18,55
Košický kraj	17,95	18,26
Prešovský kraj	15,85	16,09
Nitriansky kraj	11,59	12,02
Žilinský kraj	9,35	9,55
Trnavský kraj	7,31	7,54
Trenčiansky kraj	6,71	6,93
Bratislavský kraj	2,74	2,78

Poradie okresov

Por.	Územie	Ku koncu sledovaného mesiaca v %	Ku koncu predchádzaj. mesiaca v %	Zmena poradia
1	Rimavská Sobota	29,81	30,12	•
2	Revúca	28,43	28,64	•
3	Veľký Krtíš	25,64	25,95	•
4	Kežmarok	25,00	25,50	•
5	Trebišov	24,97	25,46	•
6	Rožňava	24,54	24,75	•
7	Sobrance	22,88	22,91	•
8	Košice – okolie	22,14	22,40	•
9	Lučenec	21,85	21,51	-2
10	Gelnica	21,43	21,64	1
11	Sabinov	21,38	21,54	1
12	Poltár	21,02	21,02	•
13	Krupina	19,52	19,54	-1
14	Michalovce	19,37	19,53	-1
15	Vranov nad Topľou	19,21	19,40	-1
16	Žarnovica	18,84	19,68	3
17	Banská Štiavnica	18,21	18,58	•
18	Levoča	17,37	17,86	•
19	Detva	17,13	17,71	•
20	Medzilaborce	16,98	17,13	-1
21	Spišská Nová Ves	16,90	17,27	1
22	Levice	16,85	16,97	•
23	Bardejov	16,58	16,57	-1
24	Svidník	16,49	16,70	1
25	Brezno	15,90	15,82	-1
26	Žiar nad Hronom	15,54	15,85	1
27	Prešov	14,92	15,20	•
28	Snina	14,74	15,19	•
29	Stropkov	13,99	13,87	•
30	Šaľa	12,93	13,34	•
31	Nové Zámky	12,44	12,92	-1
32	Humenné	12,36	12,57	-1
33	Turčianske Teplice	12,36	12,43	-1
34	Bytča	12,27	13,01	3
35	Ružomberok	12,07	12,02	-2
36	Dolný Kubín	11,97	12,30	1
37	Kysucké Nové Mesto	11,77	12,22	1
38	Zvolen	11,28	11,44	-1
39	Poprad	11,15	11,38	-1
40	Zlaté Moravce	11,11	11,78	2

Por.	Územie	Ku koncu sledovaného mesiaca v %	Ku koncu predchádzaj. mesiaca v %	Zmena poradia
41	Partizánske	10,59	10,79	-2
42	Košice II	10,54	11,06	1
43	Tvrdošín	10,52	10,58	-2
44	Stará Lubovňa	10,44	10,68	•
45	Komárno	10,42	10,89	3
46	Topoľčany	10,38	10,47	•
47	Košice III	10,07	10,26	•
48	Námestovo	10,06	10,25	•
49	Čadca	9,53	9,52	-3
50	Liptovský Mikuláš	9,49	9,63	-1
51	Košice I	9,37	9,64	1
52	Senica	9,26	9,68	3
53	Prievidza	9,07	9,49	•
54	Bánovce nad Bebravou	8,73	8,97	-1
55	Košice IV	8,70	9,22	1
56	Martin	8,70	8,97	•
57	Považská Bystrica	8,65	8,88	•
58	Dunajská Streda	8,51	8,49	-2
59	Nitra	8,13	8,79	1
60	Hlohovec	8,02	8,52	1
61	Skalica	7,54	7,84	•
62	Galanta	7,28	7,35	-1
63	Banská Bystrica	7,20	7,43	1
64	Žilina	6,07	6,35	-1
65	Myjava	6,05	6,35	1
66	Trnava	5,91	6,25	•
67	Nové Mesto nad Váhom	5,68	5,77	•
68	Piešťany	5,53	5,72	•
69	Malacky	4,95	4,98	-1
70	Púchov	4,95	5,19	1
71	Ilava	4,16	4,22	•
72	Pezinok	3,52	3,73	•
73	Senec	3,44	3,58	•
74	Trenčín	3,29	3,39	•
75	Bratislava V	2,54	2,55	•
76	Bratislava III	2,24	2,22	-1
77	Bratislava I	2,21	2,17	-1
78	Bratislava II	2,19	2,23	2
79	Bratislava IV	1,92	1,91	•

Zdroj: ÚPSVR

*) V uplynulom období vykazované ako miera disponibilných evidovaných nezamestnaných.